

Brüssel, 23. juuni 2026
(OR. en)

10740/26

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0400 (COD)

ENER 412
CLIMA 340
CONSOM 206
TRANS 433
AGRI 516
IND 427
ENV 769
COMPET 791
FORETS 98
CODEC 1233
IA 171

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Eelmise dok nr: 10341/26

Komisjoni dok nr: 16775/25

Teema: Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001, (EL) 2019/944 ja (EL) 2024/1788 seoses loamenetluste kiirendamisega
– Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 10. detsembril 2025 ettepaneku vaadata läbi üleeuroopalise energiataristu suuniseid käsitlev määrus¹ (TEN-E määrus) ja ettepaneku muutmisdirektiivi kohta seoses loamenetluste kiirendamisega² (loamenetluste direktiiv). Need kaks ettepanekut on osa Euroopa energiavõrkude paketist, mille juurde kuuluvad ka komisjoni teatis ja kaks juhenddokumenti.
2. Kavandatava loamenetluste direktiivi eesmärk on kiirendada loamenetlusi energiataristuprojektide puhul ning teha sihipäraseid muudatusi kolmes direktiivis: taastuvenergia direktiivis, elektrituru direktiivis ja gaasituru direktiivis.

II. ÜLEVAADE OLUKORRAST

3. Komisjon tutvustas kavandatavat loamenetluste direktiivi 11. detsembril 2025 energeetika töörühmas.
4. Transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 15. detsembri 2025. aasta istungil (energeetika) pidasid ministrid taustdokumendi (15896/25) alusel Euroopa energiavõrkude paketi üle poliitilise mõttevahetuse.
5. Komisjon tutvustas 13. jaanuaril 2026 energeetika töörühmas Euroopa energiavõrkude paketi mõjuhinnangut ning samal koosolekul alustas töörühm ettepanekute artiklite kaupa läbivaatamist.
6. Transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 16. märtsi 2026. aasta istungil (energeetika) pidasid ministrid taustdokumendi (6281/26) alusel Euroopa energiavõrkude paketi üle teise poliitilise mõttevahetuse.

¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse üleeuroopalise energiataristu suuniseid ja millega muudetakse määruseid (EL) 2019/942, (EL) 2019/943 ja (EL) 2024/1789 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2022/869 (dok 16772/25 + ADD 1 + ADD 2).

² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001, (EL) 2019/944 ja (EL) 2024/1788 seoses loamenetluste kiirendamisega (16775).

7. Euroopa Ülemkogu kutsus oma 19. märtsi 2026. aasta järel dustes kaasseadusandjaid üles „leppima 2026. aastal kokku ambitsioonikas energiavõrkude pakettis, et kiiresti ehitada vajalik taristu, tagada selle kaitse ja vastupidavus ning tõhustada ühendusi, seda riikide ja üleeuroopalisel tasandil, sealhulgas ühtlustades ja kiirendades loamenetlusi, edendades seeläbi integreeritud ja tugevamat energiaturgu, määratledes samal ajal riigisisestest pakkumispäirkondadest riigis saadava võimsusjaotustulu suhtes kohaldatava paindliku lähenemisviisi, milles võetakse arvesse riikide olusid“. Euroopa energiavõrkude pakett on loetletud ka Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni tegevuskava „Üks Euroopa, üks turg“ prioriteetsete eesmärkide hulgas.
8. Alaliste esindajate komitee andis 20. mail 2026 suuniseid edasiseks tööks energiavõrkude pakettiga, nimelt aruteludokumendi (8469/26) alusel, milles keskenduti põhiliselt kesksel stsenaariumile, võimsusjaotustulule, piiriülese energiataristu turvalisusele ja vastupidavusele, vaikumise heakskiitmisele ja maakasutuse planeerimisele.
9. 17. juunil 2026 vaatas alaliste esindajate komitee üldise lähenemisviisi kavandi teksti läbi. Arutelud näitasid eesistujariigi kompromisstekstile laialdast toetust. Ainult mõned delegatsioonid väljendasid muret teksti konkreetsete punktide pärast.
10. Tuginedes nendele nõukogus toimunud poliitilistele mõttevahetustele, energeetika töörühmas seadusandliku ettepaneku läbivaatamise käigus liikmesriikidelt saadud märkustele, Euroopa Ülemkogu poolt 19. märtsil 2026 antud suunistele ja alaliste esindajate komitee arutelude tulemusele, on eesistujariik kavandatavat loamenetluste direktiivi seitse korda muutnud.
11. Selle tulemusena on eesistujariigi viimane loamenetluste direktiivi käsitlev kompromisstekst (REV 7) esitatud dokumendis ST 10740/26. Uus tekst on esitatud **paksus kirjas** ja väljajäetud tekst on tähistatud nurksulgudega [...].

III. LÄBIVAATAMINE TEISTES INSTITUTSIOONIDES

12. Euroopa Parlamendis vastutab ettepaneku eest tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE). Loamenetluste direktiivi raportöör on Euroopa Parlamendi liige Niels Fuglsang (S&D, DK). Euroopa Parlament võtab oma seisukoha loamenetluste direktiivi suhtes eeldatavasti vastu 2026. aasta juulis.
13. Regioonide Komitee võttis Euroopa energiavõrkude paketi kohta arvamuse vastu 5. märtsil 2026³. Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis Euroopa energiavõrkude paketi kohta arvamuse vastu 18. märtsil 2026⁴.

IV. EESISTUJARIIGI KOMPROMISSETTEPANeku PÕHIELEMENDID

Artikkel 1: taastuvenergia direktiivi konkreetsete artiklite muutmine

14. Maa planeerimist käsitlevas artiklis 15c anti liikmesriikidele teatav paindlikkus selles osas, kuhu nad otsustavad taastuvenergiaprojektid rajada. Põhjendusse 4 lisati mõiste „suured alad“, mis tähistab alasid, kus liikmesriigid ei tohiks välistada taastuvenergia arendamist. See puudutab territooriumi, kus taastuvenergiaprojektide kõrvalejätmisega kaasneks oht, et liikmesriigil võib jääda saavutamata oma riiklikus energia- ja kliimakavas sätestatud riiklik panus taastuvenergiasse. Samuti selgitati, et kõnealune artikkel ei piira kaitsekaalutlusi. Selles artiklis pikendati taastuvenergia eelisarendusalade taotlemise tähtaega 31. detsembrini 2027.
15. Artiklis 15d anti suurem paindlikkus seoses projekti tehnoloogia, asukoha või suurusega taastuvenergiaprojektidest saadava kasu jagamisel kohalike kodanike ja kogukondadega.

³ 9866/26

⁴ 9868/26

16. Artiklis 15d tehti vabatahtlikuks sõltumatu vahendaja määramine, et edendada projektiarendaja ja üldsuse vahelist dialoogi taastuenergiaprojektide üle. Selgitati, et vahendajaks on sõltumatu kolmas isik, kes võib olla avaliku sektori asutus ja kellel ei ole arendajaga seotud rahalisi huve.
17. Artiklis 16 tehti vabatahtlikuks ka digiportaali loomine loamenetluse kõigi etappide jaoks. Need sätted võimaldavad ühtse portaali asemel kasutada ühendatud portaale. Põhjendusi 7 ja 33 on vastavalt kohandatud.
18. Artiklisse 16b lisati uuesti säte liikide kaitsega seotud leevendusmeetmete kohta.
19. Samuti tehti artiklis 16b vaikimisi heakskiitmist käsitlevad sätted vabatahtlikuks. Liikmesriikidele jääb vabadus anda soovi korral keskkonna- ja lõplikele otsustele vaikimisi heakskiit. Põhjendusi 8 ja 21 on vastavalt kohandatud.
20. Artiklis 16c selgitati tuuleenergia ajakohastamist käsitlevaid sätteid. Nendega seotud erandeid laiendati riikliku julgeoleku kaalutlustele ja ruumilise planeerimise muudatustele. Suurem paindlikkus anti maa planeerimise sätete ja põhiseadusliku pädevuse austamise osas.
21. Artiklisse 16d lisati piirangud, et kaitsta julgeolekuhuve seoses päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite paigaldamisega. Lisati, et teatavad alad võib kaitse- ja julgeolekuhuvide tõttu kõnealuse artikli sätetest välja jätta. Lisaks muudeti sätteid, millega kõrvaldatakse takistused pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemide puhul, et lisada meetmed ohutuse ja võrgu stabiilsuse tagamiseks. Samuti selgitati põhjendust 10a ja pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemide määratlust (artikkel 10a).
22. Artiklis 16f on selgitatud, et liikmesriigid võivad taastuenergiaprojekte käsitlevat ülekaaluka avaliku huvi eeldust kohaldada ruumilise planeerimise menetluste suhtes. Ülekaaluka avaliku huvi eelduse erandite hulka on lisatud riiklikud kaitse- ja julgeolekuhuvid.

23. Artiklis 16g hõlmavad kompensatsioonimeetmed nüüd rahalist hüvitist, kui see on riigisisese õiguse alusel lubatud.
24. Artiklis 16h pikendati eraldiseisva energiasalvesti loamenetluste tähtaegu kuni kuue kuu võrra. Pumphüdroenergia salvestamise puhul võib seda tähtaega veelgi pikendada, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud.
25. Artiklis 16i pikendati laadimisjaamade taotluste tähtaega 45 päevani. Laadimisjaamade loamenetlus ei kesta kauem kui kuus kuud, kuid seda võib pikendada täiendava kuuekuulise ajavahemiku võrra, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud.
26. Artiklis 16j on ette nähtud, et liikmesriigid tagavad, et taastuenergiajaama hübriidimine jääb võimalikuks ka pärast selle asukohaks oleva maa staatuse muutumist, austades samal ajal ka põhiseaduslikku pädevust. Põhjenduses 14b kirjeldatakse hübriidimist üksikasjalikumalt ja nähakse sellega seoses ette suurem paindlikkus.
27. Artiklis 17 pikendati võrguga liitumise tähtaega kuue kuuni ja jäeti välja sõna „luba“, kuna see ei kehti tingimata võrguga liitumise kohta.

Artikkel 2: elektrituru korraldust käsitleva direktiivi konkreetsete artiklite muutmine

28. Artiklis 8 viidi vaikimisi heakskiitmisega (artikli 8 lõike 3 punkt b) ja digiportaaliga (artikli 8 lõige 4) seotud muudatused kooskõlla ettepaneku artiklis 1 tehtud muudatustega.
29. Artikli 8 lõike 3 punktis b muudeti võimalust pikendada põhi- ja jaotusvõrgutaristutele loa andmise menetluste tähtaega 18 kuult 30 kuuni. Samuti väljendati sõnaselgelt, et põhi- või jaotusvõrgutaristule loa andmist peetakse oluliseks taastuvate energiaallikate integreerimiseks ning kliima- ja energiaeesmärkide ja kliimanetraalsuse saavutamiseks.

30. Artikli 8 lõikes 8 on sõnaselgelt väljendatud, et põhi- ja jaotusvõrgutaristu kavandamist, ehitamist ja käitamist peetakse avalikku huvi pakkuvateks, välja arvatud kultuuripärandi kaitse puhul.
31. Samasse artiklisse lisati uued lõiked 12a, 12b ja 13c, et vabastada põhi- ja jaotusvõrgutaristu veepoliitika raamdirektiivi, mullaseire direktiivi ja merestrateegia raamdirektiivi sätete kohaldamisest.
32. Artiklis 8a kehtestati erand väikestele suletud jaotusvõrkudele, mistõttu neid käsitatakse jaotusvõrguettevõtjatena.
33. Artiklisse 40a lisati nõudena kümneaastane võrgu arengukava, mis tuleb esitada reguleerivale asutusele või muule asutusele, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse. Lisaks võib teadlikumate otsuste tegemisel kaaluda tundlikkusanalüüsi ja täiendavaid stsenaariume või tundlikke elemente.

Artikkel 3: gaasidirektiivi konkreetsete artiklite muutmine

34. Artiklisse 8 tehti muudatused, et viia vaikimisi heakskiitmist (artikli 8 lõike 5 punkt c) ja digiportaali (artikli 8 lõige 16) käsitlevad sätted kooskõlla ettepaneku muude osadega.
35. Artikli 8 lõikesse 6a lisati säte, millega vabastatakse vesiniku põhi- ja jaotusvõrgustiku kavandamine, ehitamine ja käitamine lämmastikuheite hindamisest.

V. KOKKUVÕTE

36. Nõukogul palutakse jõuda käesoleva märkuse lisas esitatud teksti alusel kokkuleppele ühises lähenemisviisis.

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001, (EL) 2019/944 ja (EL) 2024/1788 seoses
loamenetluste kiirendamisega**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 ja artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

ning arvestades järgmist:

- (1) Aeglased ja keerukad loamenetlused, sealhulgas võrguga liitumiseks, on üks peamisi tegureid, mis põhjustab energiaprojektide arendamisel viivitusi. Elektri põhivõrkude lõplik väljakujundamine võtab aega ligikaudu kümme aastat ja üle poole sellest ajast kulub loamenetlusele. Taastuenergiaprojektile loa saamiseks võib sõltuvalt liikmesriigist ja kasutatavast tehnoloogiast endiselt kuluda kuni üheksa aastat. Energiasalvestite puhul võib loamenetlus sõltuvalt tehnoloogiast kesta ühest seitsme aastani. Maanteedel ja depoodes asuvate laadimisjaamade ehitamise või ümberkujundamise korral võib loamenetlus mõnes liikmesriigis kesta kuni kaks aastat. Loamenetluste aeglus on muu hulgas tingitud eri ametiasutuste vastuolulistest haldussüsteemidest, ametiasutuste ebapiisavast personalist, keskkonnamõju hindamiste kestusest, üldsuse heakskiidu puudumisest, vähesest digitaliseerimisest ja andmete kättesaadavusest ning vaietest ja kohtuvaidlustest.

- (2) Viimastel aastatel on liidu tasandil kehtestatud uusi meetmeid taastuvenergiaprojektide ja teataval määral ka taristuprojektide lubade kiiremaks menetlemiseks. 2022. aastal võeti vastu nõukogu määrus (EL) 2022/2577³, et kiirendada taastuvenergiaprojektide ja nendega seotud taristuprojektide lubade menetlemist. Selle osalist kohaldamist pikendati nõukogu määrusega (EL) 2024/223⁴ kuni 30. juunini 2025. Lisaks muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/2413⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁶, et lihtsustada taastuvenergiajaamadele lubade andmise haldusmenetlusi, kehtestades tervikliku loamenetlusraamistiku, millega nähti ette lühemad tähtajad ja lihtsamad eeskirjad. Muudetud direktiiv hõlmas kaardistamiskohustusi, kohustust määrata taastuvenergia eelisarendusalad, kus projektide keskkonnamõju on eeldatavasti väike, mistõttu võib tegutseda kiiremini ja kohaldada lihtsamaid eeskirju, ning võimalust määrata vabatahtlikult taristuprojektide eelisarendusalad, kus need projektid on teatavatel tingimustel vabastatud keskkonnamõju hindamisest, näiteks ala keskkonnamõju strateegilisest hindamisest.

³ Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2577, millega kehtestatakse raamistik taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks (ELT L 335, 29.12.2022, lk 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2577/oj>).

⁴ Nõukogu 22. detsembri 2023. aasta määrus (EL) 2024/223, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2577, millega kehtestatakse raamistik taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks (ELT L, 2024/1343, [...]10.1.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/223/oj>).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652 (ELT L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj>).

- (3) Selleks et liit saavutaks 2030. aastaks seatud ambitsioonikad kliima- ja energiaeesmärgid ning 2050. aastaks kliimanetraalsuse, on vaja loamenetlusi koordineeritult ja ühtlustatult veelgi lihtsustada ja lühendada. Direktiiviga (EL) 2018/2001 ei käsitletud olulisi küsimusi, mis aeglustavad märkimisväärselt loamenetlusi ja taastuvate energiaallikate integreerimist energiasüsteemi, nagu aeglased loamenetlused elektrivõrkude, eraldiseisvate energiasalvestite või laadimisjaamade puhul, üldsuse heakskiidu puudumine ja menetluste ebapiisav digitaliseerimine. Lisaks sisaldab kõnealune direktiiv ainult teatavaid määrusega (EL) 2022/2577 ette nähtud meetmeid, kuid sellest on puudu mitu olulist meetet, mille kohaldamine on lõppenud, näiteks taastuvenegiaprojektide prioriteetsuse laiendamine muude kui keskkonnaaspektide suhtes ja teatavate keskkonnaeeskirjade järgimise lihtsustamine. Peale selle on vaja kehtivaid direktiivist (EL) 2018/2001 tulenevaid meetmeid sihipäraselt muuta, et tagada nende täielik tulemuslikkus.
- (4) Direktiivi (EL) 2018/2001 artikliga 15c on liikmesriikidele pandud kohustus määrata taastuvenegia eelisarendusalad vähemalt ühe taastuvenegiatehnoloogia jaoks. Seejuures võivad liikmesriigid jätta teatavad alad nende suure keskkonnaväärtuse ja tundlikkuse tõttu taastuvenegia eelisarendusaladest välja. Selleks et mitte kahjustada taastuvenegia eelisarendusalade määramise eesmärke, ei tohiks liikmesriigid siiski kindlaks määrata suuri territooriume, kus taastuvenegiaaprojektide elluviimine ei ole keskkonnaga seotud põhjustel, sealhulgas maastikukaitse tõttu, *a priori* võimalik, kuna nende projektide puhul kohaldatakse asjakohaseid keskkonnamõju hindamisi, mis võimaldavad kindlaks teha võimaliku keskkonnamõju ja seda käsitleda. **Territooriumi tuleks käsitada suurena, kui taastuvenegiaaprojektide kõrvalejätamisega sellisel territooriumil kaasneb oht, et liikmesriigil võib jääda saavutamata oma riiklikus energia- ja kliimakavas sätestatud riiklik panus taastuvenegiasse. Piirangud jäävad võimalikuks, kui liikmesriik on piirkondlikes või kohalikes arengukavades määranud taastuvate energiaallikate jaoks piisavad alad, et saavutada konkreetse taastuvenegia liigi puhul riiklikud või piirkondlikud eesmärgid kooskõlas oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakavaga.**

- (5) Asjakohaste energiaprojektide rakendamise venimise üheks põhjuseks on endiselt ka ebausaldusväärsed üldsuse kaasamise protsessid, mistõttu viib üldsuse vastuseis vaiete ja kohtuvaidlusteni. Vaidlustuste tõttu tehakse täiendavaid toiminguid väljaspool ettenähtud halduslike loamenetluste tähtaegu, mis põhjustab ettenägematuid viivitusi, mille kestus sõltub asjaomase liikmesriigi kohtusüsteemi kiirusest. Üldsuse heakskiidu puudumine on üks peamisi takistusi taastuvenergiaga seotud loamenetlustes ja seega ka taastuvenergia kasutuselevõtul turul. Kohalike kogukondade osalemise tagamine taastuvenergiaprojektides, eelkõige suuremates projektides, võib üldsuse heakskiitu suurendada. Seepärast peaksid liikmesriigid võtma vastu meetmeid, et **vähemalt** suurtest taastuvenergiaprojektidest saadavat kasu jagataks **projektide läheduses** asuvate kohalike kodanike ja kogukondadega otsese või kaudse osalemise kaudu, ilma et see piiraks tarnija vaba valimist vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944⁷ artiklile 4. Need meetmed võivad hõlmata eri vormides otsese rahalise osaluse meetmeid, nagu ühisomandikavad, sealhulgas energiakogukondadega tehtava koostöö kaudu; ühisrahastamiskavad või oma tarbeks toodetud taastuvenergia tarbimise või energiaajagamise kavad, või kaudse rahalise osaluse meetmeid, nagu kohalike kogukondade lepingute ja töökohtade loomise edendamine, sealhulgas koolitusprogrammid; kogukonna tulufondid; rahaline hüvitis projekti läheduses asuvatele kohalikele kogukondadele, **kohalik maksutulu, näiteks projektiga loodav omandimaksutulu, mida saab asjaomane omavalitsus**, avaliku taristu ehitamine ja hooldamine projekti läheduses; vähendatud elektrihind või toetus vähekaitsitud tarbijatele ja energiaostuvõimetutele inimestele. **Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada erinevaid tulu jaotamise meetmeid sõltuvalt konkreetsest tehnoloogiast, asukohast ja projekti suuruselt. Liikmesriigid võivad kehtestada või säilitada tulu jaotamise kavad seoses taastuvenergiaprojektidega, mis ei ole hõlmatud käesolevas direktiivis sätestatud tulu jaotamise kohustusega.**

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

- (6) Kohalik vastuseis, mis on sageli tingitud läbipaistvuse puudumisest, ja kogukonna ebapiisav kaasamine võivad põhjustada viivitusi loamenetlustes ja edaspidiseid kohtuvaidlusi. Üldsuse asjakohane kaasamine varajases etapis on taastuvenegiaprojektide puhul selge edutegur, nagu on märgitud komisjoni soovitus (EL) 2024/1343⁸. [...] Sõltumatu vahendaja **või vahendajana tegutsev asjaomane avaliku sektori asutus** saab kiirendada suurte, üle 10 MW võimsusega taastuvenegiarajatiste kasutuselevõttu, edendades vajaduse korral konsultatsioone projektiarendajate ja kohalike kogukondade vahel enne loamenetlusi ja nende ajal, et soodustada dialoogi, luua asjaosaliste vahel kogu protsessi vältel üksmeelt ja vältida kohtuvaidlusi. [...]

⁸ Komisjoni 13. mai 2024. aasta soovitus (EL) 2024/1343 taastuvenegiaprojektide ja seonduvate taristuprojektide lubade kiirema menetlemise kohta (ELT L, 2024/1343, 21.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2024/1343/oj>).

- (7) Loamenetlusi aeglustavateks kitsaskohtadeks on lube andvate asutuste ressursipuudus ning asjaolu, et menetlused ei ole digitaliseeritud ja andmed ei ole kättesaadavad. Digitaliseerimine ja tehisarufunktsioonide asjakohane kasutamine on peamised vahendid menetluste kiirendamiseks ja kõigi asjaosaliste puhul tõhususe suurendamiseks. See võimaldab asjaomastel asutustel taotlusi kiiremini menetleda ning annab projektiarendajatele algusest peale kiire juurdepääsu selgele teabele protsessi etappide ja nõuete kohta, tagades seega läbipaistvuse ja järelevalve. Loamenetluste digitaliseerimine on aga maha jäänud, kuna loamenetlused ja nende etapid on sageli hajutatud eri pädevate asutuste vahel ning enamikus liikmesriikides puudub ühtne digitaalne protsess⁹. Lisaks kasutatakse sama projektitaotluse menetlemiseks sageli mitut digiportaali, mille koostalitlusvõime ei ole alati tagatud. Selle tulemuseks on projektiarendajate suur halduskoormus, eri tasanditel loamenetlustega tegelevate asutuste tegevuse vähene koordineeritus, taotluse staatusest ülevaate puudumine ja ebaselgus loamenetlust aeglustavate kitsaskohtade osas. [...] Taastuenergia-, energiasalvestus- ja võrguprojektide loamenetluste kõigi etappide jaoks riigi tasandil digiportaali **või mitme ühendatud portaali kättesaadavaks tegemine saab tagada** [...] erinevate lube andvate riiklike asutuste tegevuse ühtsema digitaliseerimise, koostalitlusvõime ja läbipaistvuse ning lõppkokkuvõttes [...] **kiirendada loamenetlusi** [...].

⁹ Euroopa Komisjon: energeetika peadirektoraat, COWI, Eclareon ja Prognos, „Monitoring the implementation of the Commission recommendation and guidance on speeding up permit-granting procedures for renewable energy and related infrastructure projects – Final report“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025, lk 31.

Selline portaal või sellised portaalid võiksid võimaldada taotlejatel esitada taotlusi ja kontrollida nende seisu, määrata neid pädevatele asutustele ning võimaldada asutustel neid töödelda, saades juurdepääsu kõigile asjaomastele andmetele ja teabele, ilma paberipõhiste vaheetappide vajaduseta. [...] See portaal või need portaalid peaksid hõlmama funktsioone, sealhulgas tehisarul põhinevaid funktsioone, mis võimaldavad ühtsel kontaktpunktil, muudel asutustel ja taotlejatel kontrollida taotluse seisu, viivituste põhjuseid ja loamenetluse tähtaegadest kinnipidamist. Lisaks peaks portaali abil saama teha väljavõtteid statistikast, et võimaldada kontrollida loamenetluste üldist edenemist liikmesriikides. Portaali **või portaalide kaudu kogutavate asjaomaste andmete säilitamiseks ja edastamiseks valitud vorming peaks olema koostalitlusvõimeline, **kui see on asjakohane.** [...] Selline portaal **või sellised portaalid** peaksid hõlbustama ühtse kontaktpunkti ülesannete täitmist ning ühtsel kontaktpunktil peaks olema juurdepääs kõigile asjakohastele andmetele ja kogu asjakohasele teabele. **Liikmesriigid võivad kasutada olemasolevaid portaale, mis hõlmavad loamenetluse etappe, tagades kõikide selliste nõuete täitmiseks nende koostalitlusvõime. Lisaks saab juurdepääsu asjakohastele keskkonna- ja geoloogilistele andmetele ja otsustele, mis on kättesaadavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [xxxxx] artikli 10 lõikes 3 osutatud ühtses digitaalsel geograafilisel teabesüsteemil põhinevas portaalil, tagada ka muude olemasolevate riiklike platvormidega koostalitlusvõime loomise kaudu.****

Olemasolevate digiportalide arendamisel võib olla kasu heade tavade vahetamisest asjaomastel foorumitel, samuti tehnilisest abist, mida antakse muu hulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240 loodud tehnilise toe instrumendi kaudu, ning suutlikkuse suurendamise meetmetest liidu tasandil.

- (8) Loamenetluste kiiremate ja lühemate tähtaegadega peavad kaasnema lisameetmed, mis tagavad nende tegeliku järgimise. [...] Direktiiviga (EL) 2018/2001 on vaikimisi heakskiitmine ette nähtud teatavate otsuste puhul, nimelt taastuenergia eelisarendusaladega seotud loamenetluse [...] **vahepealsete** etappide ning kõigi alla 100 kW võimsusega väikeste päikeseenergiaseadmete lõplike lubade puhul. Võttes arvesse vajadust kiirendada taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu ja asjaolu, et taastuenergia eelisarendusalade rakendamine on aeganõudev protsess, on asjakohane kasutada [...] **sarnast** meetet ka väljaspool eelisarendusalasid asuvate projektide lubade menetlemisel. Nende menetluste puhul peaks [...] liikmesriikidel **olema võimalik ette näha** [...] vaikimisi heakskiitmise põhimõtte **kohaldamine vahepealsete haldusetappide suhtes, mis koosnevad kõikidest loamenetluse käigus läbiviidavatest haldusetappidest, sealhulgas konsultatsioonide korraldamisest või erinevate organite või asutuste arvamuste küsimisest, ja lõpliku otsuse suhtes. Käesoleva direktiivi sätteid ei piira liikmesriikide võimalust anda keskkonnaotsustele vaikimisi heakskiit, kui selline võimalus on nende õigussüsteemis ette nähtud** [...]. Selleks et tagada kõnealuse meetme tõhus kohaldamine ja kolmandate isikute õigus kohtulikule kaitsele, peaksid asjaomased asutused avalikustama, et otsus on vastu võetud vaikimisi.

- (9) Olemasolevate taastuvelektrijaamade ajakohastamine võib oluliselt kaasa aidata taastuenergiaeesmärkide saavutamisele. Kuna olemasolevad **maismaa-** taastuenergiajaamad on valdavalt rajatud kohtadesse, kus on märkimisväärne taastuenergia tootmise potentsiaal, võib ajakohastamine tagada nende tegevuskohtade jätkuva kasutamise, tagades seega tõhusa maakasutuse ja parimate taastuvate energiaallikate kasutamise. See kehtib eelkõige maismaa-tuuleenergia puhul, eriti kui võtta arvesse, et paljude Euroopa maismaa-tuuleparkide puhul on elektritootmist toetavad lepingud lõppemas ja et olemasolevad tuuleelektrijaamad koguvõimsusega 26 GW on tegutsenud üle 20 aasta¹⁰. Ajakohastamisel on ka muid eeliseid, nagu olemasolev võrguühendus, tõenäoliselt suurem üldsuse heakskiit ja teadmised tõenäolise keskkonnamõju kohta. Võttes arvesse, et tuuleparkide ajakohastamise tulemusel paigaldatakse samasse kohta sageli vähem turbiine, on ajakohastatud tuuleparkide keskkonnamõju väiksem. Seepärast tuleks keskkonnaalase läbivaatamise või keskkonnamõju hindamise nõudeid vähendada või neist isegi loobuda, kui olemasoleva tuuleelektrijaama ajakohastamisega ei kaasne täiendava maa-ala kasutuselevõttu **väljaspool algse käitise piire** ning kui ajakohastamine suurendab jaama koguvõimsust ja vastab algse tuuleenergiarajatise suhtes kehtestatud kohaldatavatele keskkonnaalastele leevendusmeetmetele. Selleks et **võimaldada parimate taastuvate energiaallikate jätkuvat kasutamist, ei tohiks taastuenergiaprojektide ajakohastamise võimalust põhjendamatult piirata otsustega muuta selle maa kasutust, kus asuvad olemasolevad taastuenergiajaamad. Nii võib see olla näiteks juhtudel, kui sellise maa kasutusotstarve muudetakse tööstuslikust põllumajanduslikuks.**

¹⁰ WindEurope, „2024 Statistics and the outlook for 2025-2030“.

- (10) Oma tarbeks energiat tootvad seadmed, sealhulgas ühiselt tegutsevate oma tarbeks toodetud energia tarbijate ja kohalike energiakogukondade seadmed, aitavad kaasa üldise maagaasinõudluse vähenemisele, süsteemi vastupanuvõime suurendamisele ja liidu taastuenergiaseadmete saavutamisele. Päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate alla 100 kW võimsusega energiasalvestite paigaldamine ei avalda tõenäoliselt märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale ega võrgule ega tekita ohutusprobleeme. Lisaks ei nõua väikesed seadmed üldjuhul võimsuse suurendamist võrguga liitumise punktis. Selleks et veelgi kiirendada väikeste päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite kasutuselevõttu, ei tohiks liikmesriigid nõuda nende seadmete puhul muid halduslube peale võrguga liitumise loa, nagu juba toimivad mitu liikmesriiki. Liidu õigusaktide vastavusse viimine olemasolevate parimate tavade peaks võimaldama veelgi kiirendada nende seadmete ühtlustatud kasutuselevõttu. **Liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teavitada asjaomaseid asutusi registreerimise eesmärgil nende seadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite paigaldamisest.** Päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate üle 100 kW võimsusega energiasalvestite paigaldamine olemasolevatesse või tulevastesse tehisstruktuuridesse ei tekita tavaliselt konkureerivate ruumikasutusviiside või keskkonnamõjuga seotud probleeme. Seepärast tuleks nende seadmete puhul kohaldada lühemaid loamenetlusi ja need tuleks asjakohaste kaitsemeetmetega vabastada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL¹¹ kohasest keskkonnamõju hindamise kohustusest.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>).

(10 a) Pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemid on väikemahulised käitised, mis ei vaja katusepinda, neid on kasutajatel lihtne paigaldada ja eemaldada ning need on üldiselt taskukohasemad, kujutades endast seega alternatiivi tavapärastele katusele paigaldatavatele päikesepaneelidele ning olles eriti sobivad selleks, võimaldada teatavatel tarbijakategooriatel, nagu üürnikel või vähekaitstud tarbijatel, tarbida oma tarbeks toodetud energiat. Liikmesriigid peaksid edendama pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemide paigaldamist hoonetesse, hinnates nende kasutuselevõttu takistavaid põhjendamatuid tõkkeid ja kõrvaldades need, tagades samal ajal asjakohased turvalisus- ja ohutusstandardid ning võrgu stabiilsuse. Liikmesriigid võivad piirata selliste süsteemide paigaldamist teatavatesse piirkondadesse või struktuuridesse, et kaitsta kultuuri- või ajaloopärandit. Samuti võivad liikmesriigid piirata selliste süsteemide paigaldamist, kui need kahjustaksid ohutust ja võrgu stabiilsust, näiteks kui sellest tulenev üldine elektripaigaldis ei vasta asjaomastele ohutustehnilistele kirjeldustele või kui kaitse koordineerimist ja lahtiühendamise toimivust ei ole võimalik tagada.

- (11) Taastuenergia täidab olulist rolli liidu energiasüsteemi süsinikuheite vähendamisel, pakkudes koheseid lahendusi fossiilkütustel põhineva energia asendamiseks, ning aitab alandada energiahindu ja suurendada energiajulgeolekut. Seetõttu ei tohiks ainuüksi taastuenergiaga konfliktis olevate huvide olemasolu liiga hõlpsasti takistada taastuenergiaprojektidele loa andmist, olenemata nende huvide liigist. Liikmesriigid peaksid edendama taastuenergiajaamu ja taristuvarasid, nagu samas asukohas paiknevad ja eraldiseisvad energiasalvestid ning nendega seotud võrgud ja laadimisjaamad, laiendades eeldust, mis praegu kehtib keskkonnahuvidega konflikti korral, kõigile muudele taastuenergiaga konfliktis olevatele huvidele, välja arvatud kultuuripärandiga seotud huvid ja välja arvatud juhul, kui on ilmne, et neid taastuenergiaga konfliktis olevaid huve tuleb pidada esmatähtsaks vaatamata taastuenergia olulistele eelistele. **Sellistel juhtudel ei tohiks asjaomane asutus eeldust kohaldada.** Taastuenergiaprojekte, mille puhul eeldatakse, et need on ülekaaluka avaliku huvi seisukohast muudest kui keskkonnaalastest huvidest olulisemad, tuleks pidada esmatähtsaks ja neile tuleks anda luba. Selle ümberlükatava eelduse ühtlustatud kohaldamise tagamiseks ei tohiks liikmesriikidel lubada kehtestada erandeid iga liiki huvide konfliktide käsitlemisel, sealhulgas juhul, kui tegemist on keskkonnaalaste huvidega.

- (12) Selleks et kiirendada taastuvate energiaallikate ja nendega seotud varade kasutuselevõttu ning nende ühendamist võrguga, on asjakohane täpsustada ka seda, kuidas on võimalik täita liidu keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud konkreetsete erandite kohaldamise ülejäänud tingimusi. Kui liidu asjakohaste keskkonnavalõigusnormide kohaldamisel hinnatakse, kas konkreetsele taastuvenergiaprojektile on olemas rahuldavad alternatiivid, **peaksid alternatiivlahenduste hindamise kitsendused piirduma liidu asjakohastes keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud erandite kohaldamisega. Liikmesriigid võivad kehtestada teistsugused normid alternatiivide üldiseks hindamiseks loamenetluses.** [...] Sellise hindamise ulatus peaks piirduma alternatiivlahendustega, mis tagavad samade eesmärkide saavutamise sama või sarnase ajavahemiku jooksul ja ilma oluliselt suuremate kuludeta. Rahuldavate alternatiivlahenduste ajakava ja kulude võrdlemisel peaksid asjaomased asutused võtma arvesse vajadust võtta taastuvenergia kasutusele kiiremini ja kulutõhusalt kooskõlas prioriteetidega, mis on kindlaks määratud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999¹² kohaselt esitatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades ning nende ajakohastatud versioonides, ning nende prioriteetide elluviimiseks eeldatavalt kuluvat aega. **Neid norme kohaldatakse üksnes linnu-, vee- ja elupaikade direktiivi kohaselt nõutavate alternatiivsete lahenduste hindamisel.**

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj>).

Samuti on nõukogu direktiivis 92/43/EMÜ¹³ sätestatud asjakohase erandi kohaldamisel vajalik, et teatavatel põhjendatud juhtudel, kui on võimalik mõistlikult tõendada, et asjaomane kava või projekt ei mõjuta pöördumatult ala struktuuri ja funktsioonide säilitamiseks olulisi ökoloogilisi protsesse ega kahjusta Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust ning et säilitatakse ala keskkonnavalade terviklikkus ja tagatakse Natura 2000 alade kõrge kaitsetase, võivad asjaomased asutused lubada hüvitusmeetmete rakendamist samaaegselt sellise kava või projekti rakendamisega.

- (13) Eraldiseisva energiasalvestuse kasutuselevõtu kiirendamine on väga oluline selleks, et suurendada energiasüsteemi paindlikkust ja tagada taastuvenergia tootmise integreerimine energiasüsteemi. Seepärast tuleks eraldiseisva energiasalvestuse suhtes kohaldada kiirendatud loamenetlusi. Väikesed energiasalvestid võimsusega alla 100 kW ei avalda tõenäoliselt märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale ega võrgule ega tekita eeldatavasti konkureerivate ruumikasutusviisidega seotud probleeme. Seda silmas pidades on asjakohane lihtsustada seda liiki energiasalvestuse suhtes kohaldatavaid loamenetlusi, loobudes kõigist halduslubadest peale võrguga liitumise loa ning vabastades sellised energiasalvestid asjakohaste kaitsemeetmete abil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL kohasest keskkonnamõju hindamise kohustusest. **Liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teavitada registreerimise eesmärgil asjaomaseid asutusi nende salvestusprojektide paigaldamisest.** Kiirendada tuleb ka üle 100 kW võimsusega energiasalvestite kasutuselevõttu. Seepärast on asjakohane lühendada seda liiki energiasalvestuse lubade menetlemise aega, kehtestades maksimaalseks kogutähtajaks kuus kuud, välja arvatud pumphüdroenergia salvestamise puhul, mis peab vastama rangematele keskkonnanõuetele ja nõuab seetõttu pikemat kogutähtaega.

¹³ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

Neid norme tuleks kohaldada energia salvestamise suhtes, mis ei kuulu direktiivi (EL) 2024/1788¹⁴ kohaldamisalasse. Selleks et tagada taastuvenergia tootmise integreerimine energiasüsteemi, on vaja rohkem paindlikkusallikaid, eelkõige elektrisõidukite akusid, kuna need võivad aidata nihutada elektrinõudluse tippkoormust ja vähendada võrgu ülekoormust. Selle saavutamiseks tuleks veelgi edendada maanteeäärse laadimistaristu kiiremat ja lihtsamat kasutuselevõttu, eelkõige sõiduautode, kaubikute, veoautode, busside ja mootorrataste ning pistikühendusega hübriidsõidukite ja täiselektrisõidukite jaoks. Nii vahelduv- kui ka alalisvoolul töötavate laadimisjaamade lube, sealhulgas võrguga liitumise lube tuleks menetleda kiirendatud korras. Väikesed laadimisjaamad võimsusega alla 100 kW ei avalda tõenäoliselt märkimisväärset kahjulikku mõju keskkonnale ega võrgule ega tekita eeldatavasti konkureerivate ruumikasutusviisidega seotud probleeme. Seda silmas pidades on asjakohane lihtsustada nende laadimisjaamade lubade menetlemist, loobudes kõigist halduslubadest peale võrguga liitumise loa ning vabastades need laadimisjaamad asjakohaste kaitsemeetmete abil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL kohasest keskkonnamõju hindamise kohustusest. **Liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teavitada asjaomaseid asutusi registreerimise eesmärgil nende laadimisjaamade projektide paigaldamisest.**

Samuti tuleb kiirendada üle 100 kW võimsusega laadimisjaamade paigaldamist. Seepärast on asjakohane lühendada nende loamenetlusi, **kui selline menetlus on olemas, riigi õigussüsteemi kohaselt, kehtestades maksimaalseks kogutähtjaks kuus kuud.**

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/1788, 15.7.2024, lk 1; ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

- (14) Võrguga liitumiseks loa (**mis võib olla volituse, loa, kokkuleppe või lepingu vormis**) saamine on taastuenergia rajatise ehitamise ja käitamise menetluste oluline ja sageli aeganõudev osa. Seepärast on asjakohane veelgi lühendada tähtaegu, mida kohaldatakse teatavate väikesemahuliste taastuenergia projektide, energiasalvestite ja laadimisjaamade ning taastuenergia projektide ajakohastamise ja hübriidimise puhul, ning kehtestada selged normid võrguettevõtjate kohustuste kohta loamenetluste ajal.
- (14a) Asjaomaste võrguga liitumise menetluste ja nendega seotud tähtaegade kehtestamine peaks kooskõlas direktiivi (EL) 2019/944 artikliga 6 võimaldama tõhusat ja õigeaegset juurdepääsu võrgule kohaldatavas riiklikus raamistikus, sealhulgas võrgu ülekoormuse olukorras.**
- (14b) Taastuenergia jaamade hübriidimisel on märkimisväärne potentsiaal aidata kaasa energiasüsteemide lõimimise parandamisele ja taastuenergia eesmärkide saavutamisele, kombineerides mitut taastuenergia tehnoloogiat, näiteks lisades olemasolevale fotoelektrilisele päikeseenergia seadmele elektrolüüsiseadme või tuuleturbiinid või kombineerides taastuenergia tootmist salvestamisega. Jaamade hübriidimisel kasutatakse ära erinevate taastuvate energiaallikate koostoimet ja vastastikust täiendavust, tagades seeläbi stabiilsema energiavarustuse ja võimaldades muuta energiasüsteemi paindlikumaks, ühendades tootmise ja salvestamise. Lisaks võimaldab erinevate taastuenergia tehnoloogiate kombineerimine või taastuenergia kombineerimine salvestamisega olemasolevates asukohtades saada kasu olemasolevatest võrguühendustest ja vajalikust taristust ning vähendab vajadust uue maa ja projektide üldise keskkonnamõju hindamise järele.**

- (15) Draghi aruandes ELi konkurentsivõime kohta ja taskukohase energia tegevuskavas¹⁵ tunnistatakse loamenetluste kiirendamiseks hiljuti ellu viidud reformide positiivset mõju. Samas tuuakse neis esile ka pikad ja ebakindlad elektrivõrkude lubade menetlused, mis kujutavad endast olulist takistust vajaliku uue võimsuse kiiremal ülesseadmisel, et võimaldada teha investeringuid puhtasse energiasse ja vähendada energiakulusid ELis. Kuigi direktiivis (EL) 2018/2001, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2024/1788¹⁶ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2022/869¹⁷ on sätestatud konkreetsed eeskirjad loamenetluste kohta, ei hõlma need üldist elektrivõrgutaristut. Seetõttu tuleb direktiivis (EL) 2019/944 sätestada elektri põhi- ja jaotusvõrgutaristuga seotud loamenetluste üldnõuded, eelkõige liikmesriikidele esitatavate nõuete vormis, et tagada nende menetluste maksimumkestus ja kehtestada nõuded, mis toetavad tähtaegadest kinnipidamist. Määrus (EL) 2022/869 ja direktiiv (EL) 2018/2001 sisaldavad eeskirju teatavatele energiaprojektidele lubade andmise kohta. Kui need eeskirjad on vastuolus käesolevas direktiivis teatavatele elektriprojektidele loa andmiseks sätestatud eeskirjadega, peaksid esimesed olema ülimuslikud.

¹⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Taskukohase energia tegevuskava „Energialiidu tõelise väärtuse ärakasutamine taskukohase tõhusalt toodetud puhta energia tagamiseks kõikidele eurooplastele“ (COM/2025/79 final).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ ([ELT L, 2024/1788, 15.7.2024](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/869, üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 715/2009, (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 ning direktiive 2009/73/EÜ ja (EL) 2019/944 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 347/2013 ([ELT L 152, 3.6.2022, lk. 45](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj>).

- (16) Riiklike ametiasutuste ressursipuudus ja loamenetluste vähene digitaliseeritus põhjustavad viivitusi elektrisüsteemitaristu ja elektritootmisvarade lubade menetlemisel. Liikmesriigid peaksid tagama, et sellistel asutustel on piisavad inimressursid, sealhulgas oskused, rahalised ja tehnilised ressursid ning digitaalsed haldusvahendid ja digisüsteemid, mis võimaldavad neil teha otsuseid direktiivis sätestatud tähtaegade jooksul.
- (17) Direktiivi (EL) 2019/944 kohased loamenetlused peaksid olema selged, tõhusad ja läbipaistvad ning kooskõlas jaotusvõrgu olemasoleva arengukava ja põhivõrgu kümneaastase arengukava rakendamisega. Seega eeldatakse, et liikmesriigid kehtestavad ja avaldavad objektiivsed ja mittediskrimineerivad loa andmise kriteeriumid ja menetlused, milles võetakse muu hulgas arvesse elektrisüsteemi ohutust ja turvalisust, maakasutust, energiatõhusust, loataotleja eripära, heitkoguste vähendamist, energiataristu kasutuselevõtu kiirendamise tähtsust kliimanetraalsuse saavutamisel ning projekti alternatiive.
- (18) Arvestades elektritaristute arendamise pakilisust, peaksid liikmesriigid tagama, et loamenetlustes võetakse hindamiste, sealhulgas keskkonnamõju hindamise läbiviimise või uuringute, lubade või aruannete koostamise vajaduse hindamisel arvesse projekti omadusi. Pädevad riiklikud asutused peaksid hindamiste ja projektiarendajatele esitatavate teabenõuete puhul piirduma rangelt vajalikuga ning igal võimalikul juhul vältima dubleerimist.

- (19) Selleks et suurendada prognoositavust ja kindlust direktiivi (EL) 2019/944 kohaste loamenetluste kestuse ja kulude osas, peaksid taotlejatele esitatavad nõuded teabe ja dokumentatsiooni esitamiseks olema konkreetsed ja ajaliselt piiritletud. Seega peaksid liikmesriigid tagama, et riiklikud ametiasutused nõuavad taotlejatelt loa väljastamiseks vajalikku teavet eelnevalt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul, mida arvestatakse alates taotluse saamisest, ning määravad konkreetselt kindlaks nõutava teabe või andmete sisu ja üksikasjad. Pärast seda ajavahemikku peaksid teabenõuded piirduma puuduva teabega, mille ametiasutus oli eelnevalt kindlaks määranud või mida ta oli eelnevalt nõudnud, või teabega, mida ei olnud võimalik varem nõuda, kuna see on seotud asjaolude olulise muutumisega pärast projekti kohta loataotluse esitamist.
- (20) Austades subsidiaarsuse põhimõtet ning riikide pädevust ja menetlusi, tuleks direktiiviga (EL) 2019/944 kehtestada asjaomastele asutustele otsuse tegemiseks selge tähtaeg, mis soodustab elektrivõrkude kasutuselevõtuks vajalike menetluste tõhusat kindlaksmääramist ja läbiviimist. Liikmesriigid võivad siiski püüda kehtestada lühemad loamenetlused, kui see on teostatav, eriti kui tegemist on olemasoleva põhivõrgutaristu renoveerimise, moderniseerimise või ajakohastamise projektidega ning uue jaotusvõrgutaristu ehitamisega, mis ei pruugi eeldada nii keerukat loamenetlust kui uus põhivõrgutaristu.

- (21) Võttes arvesse elektrivõrkude kasutuselevõtu pakilisust liidu energia- ja kliimaeesmärkide saavutamisel ning vajadust täiendada loamenetluste tähtaegu meetmetega, mis tagavad nende tegeliku järgimise, peaks [...] **liikmesriikidel olema võimalik ette näha [...]** vaikimisi heakskiitmise põhimõtte kohaldamine [...] elektrivõrguprojektide **loamenetlustega** seotud **vahepealsete** haldusetappide suhtes, **mis koosnevad kõikidest loamenetluse käigus läbiviidavatest haldusetappidest ja hõlmavad konsultatsioonide korraldamist või erinevate organite või asutuste arvamuste küsimist, ja lõpliku otsuse suhtes. Käesoleva direktiivi sätteid ei piira liikmesriikide võimalust anda keskkonnaotsustele vaikimisi heakskiit, kui selline võimalus on nende õigussüsteemis ette nähtud. [...]** Selleks et tagada kõnealuse meetme tõhus kohaldamine ja kolmandate isikute õigus kohtulikule kaitsele, peaksid asjaomased asutused avalikustama kõik vastuvõetud otsused. [...]

- (22) Selleks et vähendada keerukust, suurendada tõhusust ja läbipaistvust ning aidata tõhustada liikmesriikide koostööd, peaks võrguprojekte või muid võrguvarasid arendavatel põhi- või jaotusvõrguettevõtjatel olema kuni otsuse tegemiseni võimalik pöörduda kontaktpunktide poole. Nende kontaktpunktide ülesandeks on abistada ja juhendada taotlejaid seda liiki taristuga seotud loamenetlustes. **Ilma et see piiraks asjaomase liikmesriigi põhiseaduslikust korrast tulenevate nõuete kohaldamist, [...] lihtsustamise huvides ning tõhususe suurendamiseks, kui see on asjakohane ja teostatav, võib [...] liikmesriik [...] anda selle ülesande ühtsele kontaktpunktile, milleks võib olla [...] määruse (EL) 2022/869 artiklis 8 osutatud riiklik pädev asutus, või direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 16 osutatud kontaktpunktile, kuna need asutused juba täidavad samasugust rolli vastavalt ühishuviprojektidega, vastastikust huvi pakkuvate projektidega ning taastuvenergiaprojektidega seotud loamenetlustes. Nende rollide ühendamisel tagavad liikmesriigid, et asjaomasel haldustasandil on ainult üks ühtne kontaktpunkt, ning näevad ette vahendid, mis aitavad projektiarendajatel asjakohase loodud või määratud kontaktpunkti kindlaks teha. Samuti peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu sellele, et kontaktpunktidel oleks piisavalt töötajaid ning nende vastutusalasse kuuluvate ülesannete täitmiseks vajalikud ressursid ja suutlikkus.**

- (23) Elektri põhi- ja jaotusvõrgutaristu on kliimaneutraalsuse saavutamiseks väga oluline, arvestades selle rolli taastuvenergiavarade, paindlikkuslahenduste ja energiasalvestite integreerimisel ning elektrifitseerimise võimaldamisel üldiselt. Võttes arvesse elektrisüsteemitaristu keskset rolli kliimaneutraalsuse saavutamisel, peaksid liikmesriigid vajalike juhtumipõhiste hindamiste läbiviimisel lähtuma eeldusest, et elektri põhi- ja jaotusvõrgutaristu, sealhulgas sadamate kaldaäärne elektrivarustus, vastab ülekaalukale avalikule huvile ning teenib rahvatervise ja ohutuse eesmäärke, välja arvatud [...] **seoses kultuuripärandiga** [...], kui on selgeid tõendeid, et asjaomastel projektidel on märkimisväärne kahjulik keskkonnamõju, mida ei ole võimalik leevendada ega korvata, **ning kui on selge, et need konfliktis olevad huvid tuleb elektrisüsteemi taristu toodavast olulisest kasust hoolimata seada esikohale. Sellistel juhtudel ei tohiks asjaomane asutus eeldust kohaldada.** Elektrienergia põhi- või jaotusvõrgutaristut, mille puhul eeldatakse, et see on ülekaaluka avaliku huvi seisukohast muudest kui keskkonnavaladest huvidest olulisem, tuleks eelistada muudele kui keskkonnavalastele huvidele ja sellele tuleks luba anda võimalikult kiiresti.

- (24) Elektrivõrkude kasutuselevõtu kiirendamiseks on asjakohane täpsustada, kuidas on võimalik täita liidu keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud konkreetsete erandite kohaldamise tingimusi. Kui hinnatakse, kas konkreetsele elektrivõrguprojektile on olemas rahuldavad alternatiivid, **peaksid alternatiivlahenduste hindamise kitsendused piirduma liidu asjakohastes keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud erandite kohaldamisega.**
- Liikmesriigid võivad kehtestada teistsugused normid alternatiivide üldiseks hindamiseks loamenetluses.** [...] Sellise hindamise ulatus peaks piirduma alternatiivlahendustega, mis tagavad sama eesmärgi saavutamise sama või sarnase ajavahemiku jooksul ja ilma oluliselt suuremate kuludeta. Rahuldavate alternatiivlahenduste ajakava ja kulude võrdlemisel peaksid asjaomased asutused võtma arvesse vajadust võtta elektrivõrgud kasutusele kiiremini ja kulutõhusalt kooskõlas prioriteetidega, mis on kindlaks määratud määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades ning nende ajakohastatud versioonides. **Neid norme kohaldatakse üksnes linnu-, vee- ja elupaikade direktiivi kohaselt nõutavate alternatiivsete lahenduste hindamisel.**

Samuti on direktiivis 92/43/EMÜ sätestatud asjakohase erandi kohaldamisel vajalik, et teatavatel põhjendatud juhtudel, kui on võimalik mõistlikult tõendada, et asjaomane kava või projekt ei mõjuta pöördumatult ala struktuuri ja funktsioonide säilitamiseks olulisi ökoloogilisi protsesse ega kahjusta Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust ning et säilitatakse ala keskkonnavalane terviklikkus ja tagatakse Natura 2000 alade kaitse kõrge tase, võivad asjaomased asutused lubada hüvitusmeetmete rakendamist samaaegselt sellise kava või projekti rakendamisega.

- (25) Võttes arvesse energiataristu kasutuselevõtu pakilisust, loamenetluste tõhustamise tähtsust ja asjaolu, et keskkonnamõju hindamised on loamenetlustes kõige aeganõudvam etapp, on oluline neid hindamisi minimeerida, seadmata ohtu keskkonnakaitset. Olemasoleva põhi- ja jaotusvõrgutaristu renoveerimine, moderniseerimine ja ajakohastamine ning uue jaotusvõrgutaristu ehitamine on projektid, millel on üldiselt minimaalne keskkonnamõju. Renoveerimis-, moderniseerimis- ja ajakohastamisprojektide maht on tavaliselt piiratud ja need mõjutavad ainult osa olemasolevatest varadest, mille keskkonnamõju on varem hinnatud. Seetõttu piirdub nende projektide mõju sageli ehitustööde mõjuga, kusjuures vara käitamisel on sama või isegi väiksem mõju kui ehitustööde objektiks olnud projekti käitamisel. Seevastu jaotusvõrkudel ei ole tavaliselt olulist keskkonnamõju, kuna need projektid on mahult väiksemad, nende pingetase on madalam ja neid arendatakse enamasti tarbijatele lähemal asuvatel hoonestatud aladel. Selleks et kiirendada elektrisüsteemitaristu kasutuselevõttu ning saavutada kliimanetraalsuse ja taastuvenergia eesmärgid, peaks liikmesriikidel seega olema lubatud teatavatel tingimustel põhjendatult vabastada käesolevas põhjenduses nimetatud projektid keskkonnamõju hindamisest ja asjakohastest hindamistest ning projektidega liikide kaitsele avalduva mõju hindamisest vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ¹⁸ artikli 12 lõikele 1 ja direktiivi 2009/147/EÜ¹⁹ artiklile 5.

¹⁸ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta ([EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta ([ELT L 20, 26.1.2010, lk 7](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>).

- (26) Elektritaristu kasutuselevõttust saadav kasu, mis seisneb lämmastikuheite vähendamises, ületab suuresti taristu ehitamisest tuleneva minimaalse heitega seotud maksumuse. Seega peaksid liikmesriigid tagama, et elektritaristu ehitamisest tulenev ajutine heide ei piira mingil viisil selle taristu kiiret kasutuselevõttu.
- (27) Selleks et elektrifitseerimine ja energiasüsteemi ümberkujundamine tervikuna oleks edukas, peab riigi põhivõrgu planeerimine kajastama kliima- ja energiapoliitika arengut ning sellega seotud muutusi tarbimises ja tootmises. Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 51 kohaseid kehtivaid nõudeid kohaldatakse aga ainult teatavate põhivõrguettevõtjate suhtes ja nendega ei ole nähtud ette piisavalt pikka planeerimisperioodi, et võtta arvesse ennetavaid investeeringuid. On oluline, et põhivõrgu laiendamisel võetaks arvesse vähemalt 15-aastast ajavahemikku, et esmajärjekorras kaalutaks paindlike mittefossiilsete võimaluste, traadita lahenduste ja muude süsteemi laiendamise alternatiivide kasutamist, et laiendamine põhineks ühisel stsenaariumil, mis on välja töötatud koos teiste võrguettevõtjatega eri sektorites, ja et see oleks kooskõlas kogu liitu hõlmava võrgu kümneaastase arengukava keskse stsenaariumiga. Läbipaistvuse tagamiseks ja võrgukasutajate, sealhulgas tootmis-, tööstus-, andme- ja transpordisektori paremaks kaasamiseks võrgu planeerimisse nõuab seos direktiivi (EL) 2024/1788 artikliga 55 ka varajast konsulteerimist võrgukasutajatega ühise stsenaariumi väljatöötamise käigus, et võimaldada ennetavaid investeeringuid.

- (28) Võttes arvesse direktiivide (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944 muudatusi ning samaaegselt määruses (EL) 2022/869 tehtud muudatusi, peaks komisjon kehtestama ühtse lähenemisviisi energiaprojektide lubade menetlemise suhtes. Kuigi direktiiviga (EL) 2024/1788 on kehtestatud meetmed halduslike loamenetluste lihtsustamiseks ja tõhustamiseks, on vaja teha sihipärane muudatus, et tagada ühtlustatud lähenemisviis ja ühtse raamistiku kasutuselevõtmine liidu tasandil.
- (29) Riiklike ametiasutuste ressursipuudus ja loamenetluste vähene digitaliseeritus põhjustavad viivitusi maagaasirajatiste, vesinikutootmisrajatiste ja vesinikusüsteemitaristu lubade menetlemisel. Liikmesriigid peaksid tagama, et sellistel asutustel on piisavad inimressursid, sealhulgas oskused, rahalised ja tehnilised ressursid ning digitaalsed haldusvahendid ja digisüsteemid, mis võimaldavad neil teha otsuseid direktiivis sätestatud tähtaegade jooksul.
- (30) Selleks et suurendada prognoositavust ja kindlust direktiivi (EL) 2024/1788 kohaste loamenetluste kestuse ja kulude osas, peaksid taotlejatele esitatavad nõuded teabe ja dokumentatsiooni esitamiseks olema konkreetsed ja ajaliselt piiritletud. Seega peaksid liikmesriigid tagama, et riiklikud ametiasutused nõuavad taotlejatelt loa väljastamiseks vajalikku teavet eelnevalt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul, mida arvestatakse alates taotluse saamisest, ning määravad konkreetselt kindlaks nõutava teabe või andmete sisu ja üksikasjad. Pärast seda ajavahemikku peaksid teabenõuded piirduma puuduva teabega, mille ametiasutus oli eelnevalt kindlaks määranud või mida ta oli eelnevalt nõudnud, või teabega, mida ei olnud võimalik varem nõuda, kuna see on seotud asjaolude olulise muutumisega pärast projekti kohta loataotluse esitamist.

- (31) Mis puudutab direktiivi (EL) 2024/1788 kohaseid loamenetlusi, siis võttes arvesse vesinikurajatiste ja vesinikusüsteemitaristu kiire kasutuselevõtu ning kõnealuses direktiivis sätestatud tähtaegadest kinnipidamise olulisust, peaks [...] liikmesriikidel [...] **olema võimalik ette näha** [...] vaikumisi heakskiitmise põhimõtte kohaldamine selliste projektidega seotud **vahepealsete haldusetappide suhtes, mis koosnevad kõikidest loamenetluse käigus läbiviidavatest haldusetappidest ja hõlmavad konsultatsioonide korraldamist või erinevate organite või asutuste arvamuste küsimist, ja lõpliku otsuse suhtes. Käesoleva direktiivi sätted ei piira liikmesriikide õigust anda keskkonnaotsustele vaikumisi heakskiit, kui selline võimalus on nende õigussüsteemis ette nähtud [...]. [...]** Selleks et tagada kõnealuse meetme tõhus kohaldamine ja kolmandate isikute õigus kohtulikule kaitsele, peaksid asjaomased asutused avalikustama kõik vastuvõetud otsused. [...]
- (32) Lihtsustamise huvides võivad liikmesriigid pidada asjakohaseks ja tõhusamaks anda direktiivist (EL) 2024/1788 tuleneva kohustuse kohase ühtse kontaktpunkti rolli määrase (EL) 2022/869 artiklis 8 osutatud riiklikule pädevale asutusele, kuna see asutus juba täidab samasugust rolli ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektidega seotud loamenetlustes. Rollide ühendamise kasuks otsustamisel peaksid liikmesriigid pöörama erilist tähelepanu sellele, et kontaktpunktil oleks piisavalt töötajaid ning oma vastutusalasse kuuluvate ülesannete täitmiseks vajalikud ressursid ja suutlikkus.

- (33) [...] Loamenetluse kõigi etappide jaoks riigi tasandil digiportaali või asjakohasel juhul ühendatud portaali kättesaadavaks tegemine saab tagada [...] erinevate lube andvate riiklike asutuste tegevuse ühtsema digitaliseerimise, koostalitlusvõime ja läbipaistvuse liikmesriikides ning lõppkokkuvõttes loamenetlusi kiirendada. Kui on loodud rohkem kui üks portaal, tagatakse portaalidevaheline ühendatus ja iga portaal suunab kasutajad ümber teistesse asjaomastesse portaalidesse või sisaldab neile portaalidele viiteid. Liikmesriikidel on vabadus portaali omavahelist ühendatust, koostalitlusvõimet ja suhtlust suurendada.
- (33a) Käesoleva direktiivi mitme sättega kehtestatakse vattides väljendatud võimsuskünnised ning liikmesriigid, kus kolmefaasilised ühendused ei ole standardsed ühendused, peaksid ühenduste puhul kohaldama samaväärseid võimsusväärtusi.
- (33b) Liikmesriikide võimalus näha ette erandeid seoses uue elektri põhi- või jaotusvõrgutaristuga ei tohiks piirata joogivee võtmiseks või mineraalvee ammutamiseks kasutatavate veekogude kaitset, seega kohaldatakse selliste veekogude suhtes jätkuvalt kohustusi.

(33c) Liikmesriikidel peaks olema lubatud näha ette täiendavaid erandeid väiksemate suletud jaotusvõrkude jaoks. See hõlbustab olemasoleva energiataristu tõhusat kasutamist tööstus-, äri- või ühisteenuste osutamise kohtades või väikeste jaotusvõrkude tõhusat kasutamist piiratud elamurajoonides, kus elektrienergia ühisel kohalikul tootmisel ja jaotamisel on energiasüsteemi ümberkujundamisel üha suurem roll. Võttes arvesse nende võrkude ettevõtjate vähest konkurentsialast tähtsust, peaks liikmesriikidel olema lubatud mitte kohelda neid jaotusvõrguettevõtjatena, tingimusel et tarbijad säilitavad oma direktiivist (EL) 2019/944 tulenevad põhiõigused ning et on kehtestatud kaitsemeetmed, et vältida negatiivset mõju võrgukulude õiglasele jaotamisele, võrgu turvalisusele või paindlikkuskavade või -teenuste väljatöötamisele. Tarbijaid tuleks tõhusalt kaitsta ka suletud jaotusvõrgu ettevõtja kuritahtliku või diskrimineeriva käitumise eest, muu hulgas reguleerivate asutuste poolse regulatiivse järelevalve ja normide jõustamise kaudu,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi (EL) 2018/2001 muutmine

Direktiivi (EL) 2018/2001 muudetakse järgmiselt.

1) Artikli 2 teise lõiku lisatakse punktid 10a–10f:

10a) „pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemid“ – fotoelektrilised süsteemid võimsusega kuni 800 vatti, mis on ühendatud mikroinverteriga ja ühendatud otse riigi standardpistikupesasse, mille kaudu see toidab hoonesisest elektrisüsteemi.

10b) „eraldiseisev energiasalvesti“ – energiasalvesti, mis ei ole ühendatud energiatootmisrajatisega, **välja arvatud direktiivi (EL) 2024/1788 kohaldamisalasse kuuluv energia salvestamine;**

10c) „laadimisjaam“ – määruse (EL) 2023/1804 artikli 2 punktis 52 määratletud laadimisjaam;

10d) „ hübriidimine“ – taastuenergiajaama (v.a hübriidjaam) muutmine sama ühenduspunkti taga olevaks hübriidjaamaks;

10e) „hübriidjaam“ – taastuenergiajaam, milles on ühendatud mitu taastuenergiatehnoloogia liiki või milles on ühendatud üks või mitu taastuenergiatehnoloogia liiki ja energia salvestamine;

10f) [...],võrguga liitumise **luba** [...]“ – **sellise menetluse tulemus, mis kestab** projektiarendaja täielikust taotlusest võrguga liitumiseks kuni võrguettevõtja otsuseni selle kohta, kas projekti saab võrku ühendada;“.

2) Artiklisse 15c lisatakse lõiked 6 [...] ja 7:

„6. Liikmesriigid püüavad [...] **mitte välistada taastuenergia ja sellega seotud taristu arendamist suurtel aladel** [...] keskkonnavalastel põhjustel, sealhulgas maastikukaitse kaalutlustel, välja arvatud juhul, kui nad suudavad direktiivi 2011/92/EL kohase keskkonnamõju hindamise ja asjakohasel juhul direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 3 kohase asjakohase hindamise raames tõendada, et seda liiki jaamad ja nendega seotud taristu põhjustaksid alal pöördumatut kahju, mida ei ole võimalik leevendada ega korvata. **Käesoleva lõike kohaldamine ei piira riiklikke kaitsekaalutlusi.**

7. Liikmesriigid võivad pikendada lõike 4 kohaldamist kuni 31. detsembrini 2027 põhjendatud juhtudel või kui see on vajalik haldus- või tehniliste piirangute tõttu konkreetsete alade puhul, mis on määratud üht või mitut liiki taastuenergiatehnoloogia kiirendatud kasutuselevõtuks sobivateks aladeks;“.

3) Artiklisse 15d lisatakse lõiked 3 ja 4:

„3. Liikmesriigid võtavad vastu meetmed, millega tagatakse, et üle 10 MW ülesseatud võimsusega taastuenergiaprojektidest saadavast kasust mingi osa antakse otse või kaudselt üle nende projektide läheduses asuvatele kohalikele kodanikele ja kogukondadele.

Liikmesriigid võivad kohaldada erinevaid tulu jaotamise meetmeid sõltuvalt konkreetsest tehnoloogiast, projekti asukohast ja suurusest ning sellest, kas projekt on oma tarbeks toodetud taastuenergia tarbimise projekt.

Liikmesriigid võivad mitte rakendada tulu jaotamise meetmete võtmise kohustust teatavate tehnoloogiate suhtes juhul, kui tehnoloogia ei ole piisavalt küps, et kanda täiendavat finantskoormust, või teatavate tehnoloogiate suhtes, mis ei ole peamised panustajad riiklikesse panustesse liidu 2030. aasta taastuenergiaeesmärgi saavutamiseks nende lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavades, mis esitatakse vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklitele 3 ja 14.

4. Liikmesriigid [...] **võivad määrata** [...] sõltumatu vahendaja, kelle ülesandeks on üle 10 MW ülesseatud võimsusega taastuvenergiaprojektide puhul edendada dialoogi projektiarendaja ja üldsuse vahel. **Vahendajaks on sõltumatu kolmas isik, kes võib olla avaliku sektori asutus ja kellel ei ole arendajaga seotud rahalisi huve.** Vahendaja sekkub üksnes mis tahes asjaosalise taotlusel ja teeb järgmist:

- a) hõlbustab vajaduse korral avalikke konsultatsioone, sealhulgas varajasi konsultatsioone loa taotlemisele eelnevas etapis;
- b) püüab leida lahendusi kohalike kogukondade tõstatatud võimalikele probleemidele;
- c) tagab asjakohasel juhul kasu jaotamise meetme liigi valikul toetuse ja läbipaistvuse.

Liikmesriigid võivad vahendaja teenuste rahastamiseks kehtestada projektiarendajate poolt makstava tasu.“

- 4) Artiklit 16 muudetakse järgmiselt:

- a) lõikest 3 jäetakse välja järgmine lause:

„Taotlejatel lubatakse esitada asjakohased dokumendid digitaalsel kujul.“;

b) lisatakse lõige 3a:

„3a. Liikmesriigid [...] **võivad luua** taastuvenergia-, energiasalvestus- ja võrguprojektide lubade menetlemise kõigi etappide jaoks riigi tasandil [...] digiportaali **või ühendatud portaaliid**.

Taotlejad esitavad loataotluse ja kõik loamenetluse jaoks vajalikud asjakohased dokumendid [...] [...] digiportaali või **ühendatud portaaliid** kaudu. [...] Digiportaalis **või ühendatud portaaliides** määratakse loataotlused automaatselt pädevatele asutustele, kes töötlevad asjaomaseid taotlusi ja dokumente elektrooniliselt ning suhtlevad taotlejatega otse [...] digiportaalis **või ühendatud portaaliides**.

[...] Digiportaali või ühendatud portaaliidel on funktsioonid, mis võimaldavad taotlejal saada teavet kõigi loamenetlusetappide, menetluse seisu ja asjaomaste asutuste otsuste kohta ning kontrollida käesolevas direktiivis loamenetlusele kehtestatud tähtaegadest kinnipidamist. [...] Digiportaali või ühendatud portaaliid kaudu **võidakse anda** juurdepääs asjakohastele keskkonna- ja geoloogiaandmetele ning otsustele, mis on kättesaadavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [xxxxx] artikli 10 lõikes 3 osutatud ühtses digitaalsel geograafilisel teabesüsteemil põhinevas portaalis.

[...] Digiportaalis või ühendatud portaaliides avaldatakse iga-aastased statistilised andmed loamenetluste kestuse kohta, tuues selgelt välja loamenetluse eri etapid ja nende kestuse. Need andmed tehakse üldsusele kättesaadavaks.

Lõikes 3 osutatud ühtsetele kontaktpunktidele tagatakse nende ülesannete täitmiseks juurdepääs kõigile portaalis kättesaadavatele asjakohastele andmetele ja teabele.“

5) Artiklit 16b

muudetakse järgmiselt:

a) [...]

[...]

b) lisatakse lõige 3:

„3. Liikmesriigid [...] **võivad näha ette**, et kui lõikes 1 ja lõike 2 teises lõigus osutatud loamenetluses asjaomased pädevad asutused või üksused ettenähtud tähtaja jooksul ei vasta, loetakse konkreetsete **vahepealsete haldusetappide** tulemused heakskiidetuks, välja arvatud keskkonnaalaste otsuste puhul, **välja arvatud juhul, kui selline võimalus on nende õigussüsteemis ette nähtud**, ja **välja arvatud** võrguga liitumise lubade puhul [...]. Kõik otsused tehakse üldsusele kättesaadavaks **kooskõlas kohaldatava õigusega**. [...].[...]"

6) Artiklit 16c muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 jäetakse välja;

b) lisatakse lõige 2b:

„2b [...] Riigi põhiseadusliku korraga lubatud piirides ja ilma et see piiraks autonoomsete piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ainupädevust maakasutuse ja ruumilise planeerimise valdkonnas, tagavad liikmesriigid juhul, kui nad muudavad selle maa staatust, kus taastuvenegiarajatis asub, et seda rajatist saab endiselt ajakohastada.“

c) lisatakse lõige 4:

„4. Kui tuuleenergiarajatise ajakohastamise tulemusel suureneb rajatise koguvõimsus, ilma et võetaks kasutusele täiendavat maa-ala, väheneb paigaldatud turbiinide koguarv ja ajakohastamine vastab algse tuuleenergiarajatise suhtes kehtestatud kohaldatavatele keskkonnavalastele leevendusmeetmetele, vabastatakse projekt kohaldatavast nõudest viia läbi artikli 16a lõikes 4 sätestatud läbivaatamine, nõudest teha kindlaks, kas projekti puhul on vajalik direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõike 2 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [xxxxx] artikli 5 kohane keskkonnamõju hindamine, ja nõudest viia läbi keskkonnamõju hindamine vastavalt direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõikele [...]2. Erandit kohaldatakse, ilma et see piiraks riikliku julgeoleku kaalutlusi ja ruumilise planeerimise muudatusi.

Kui tuuleenergiarajatiste ajakohastamine ei vasta esimese lõigu nõuetele, kohaldatakse käesoleva artikli lõiget 2.“

7) Artiklit 16d muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Liikmesriigid tagavad, et olemasolevatele või tulevastele tehisrajatistele (välja arvatud tehisveepinnad) üle 100 kW ülesseatud koguvõimsusega päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite paigaldamise puhul ei kesta artikli 16 lõikes 1 osutatud loamenetlus kauem kui kolm kuud, tingimusel et selliste tehisrajatiste põhieesmärk ei ole päikeseenergia tootmine ega energia salvestamine. Erandina direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõikest 2 ja kõnealuse direktiivi II lisa punkti 3 alapunktidest a ja b, eraldi või koostoimes punkti 13 alapunktiga a, vabastatakse käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite paigaldamine direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõike 1 kohasest nõudest viia läbi spetsiaalne keskkonnamõju hindamine, kui selline nõue on kohaldatav.“;

b) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid ei nõua kuni 100 kW ülesseatud koguvõimsusega päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite paigaldamiseks halduslube, sealhulgas keskkonnaaspektidega seotud halduslube, välja arvatud võrguga liitumise luba. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, piiravad liikmesriigid käesoleva lõike kohaldamist Natura 2000 aladel ja muudel riiklike kaitsekavadega hõlmatud aladel ning kultuuri- või ajaloopärandi kaitsealadel; **liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teatada kõnealuste seadmete paigaldamisest ja samas asukohas paiknevast energiasalvestist.**“;

c) lisatakse lõiked 3 ja 4:

„3. Liikmesriigid võivad kultuuri- või ajaloopärandi kaitse, riigikaitse ja julgeoleku huvidega või elektrivõrgu turvalisusega seotud põhjustel jätta teatavad alad lõigete 1 ja 2 kohaldamisalast välja.

4. Ilma et see piiraks vajalike meetmete võtmist julgeoleku, ohutuse või võrgu stabiilsuse tagamiseks, kõrvaldavad liikmesriigid regulatiivsed ja mitteregulatiivsed takistused, mis mõjutavad kuni 800 W võimsusega pistikühendusega minipäikeseenergiasüsteemide paigaldamist hoonetesse ja nende peale. Liikmesriigid võivad piirata käesoleva lõike kohaldamist, kui on kindlaks tehtud tõenduspõhised riskid, mis vastavad turul pakutavatele seadmetele, või kui nendest tulenev üldine elektripaigaldis ei vasta asjakohastele ohutustehnilistele kirjeldustele või standarditele, sealhulgas juhul, kui kaitse koordineerimist ja lahtiühendamise toimivust ei ole võimalik tagada.“

8) Artiklit 16f muudetakse järgmiselt:

- a) kaks viimast lauset jäetakse välja;
- b) lisatakse [...] järgmised lõigud:

„Kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni tagavad liikmesriigid, et loamenetlustes eeldatakse, et taastuvenergiajaamade ja -rajatiste planeerimine, ehitamine ja käitamine, elektrivõrguga ühendamine, asjaomane elektrivõrk ise ning energiasalvestid ja laadimisjaamad vastavad ülekaalukale avalikule huvile ning et muude kui esimeses lõigus osutatud õiguslike huvide kaalumisel peetakse neid esmatähtsaks. Liikmesriigid võivad kultuuripärandi kaitse kaalutlustel selle eelduse kohaldamise välistada õigusnormides sätestatud kriteeriumide alusel, et tagada ühtlustatud rakendamine, ning riigikaitse ja julgeoleku huvides;

liikmesriigid võivad kohaldada esimeses ja teises lõigus sätestatud eeldusi ruumilise planeerimise menetlustes.“

9) Lisatakse artiklid 16g–16[...]**j**:

„Artikkel 16g

Alternatiivsete või rahuldavate lahenduste puudumine ja hüvitusmeetmete rakendamine [...]

1. Kui hinnatakse taastuenergiajaama projektide, taastuenergiajaamade elektrivõrguga ühendamise, elektrivõrgu enda ja energiasalvestite rahuldavate alternatiivlahenduste olemasolu direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 ja artikli 16 lõike 1, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 7 punkti d ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 tähenduses, loetakse rahuldavate alternatiivlahenduste puudumise tingimus täidetuks, kui puuduvad sellised lahendused, mis võimaldaksid saavutada kõnealuse projekti sama eesmärgi, st arendada sama [...]tehnoloogia abil sama taastuenergiavõimsust sama või sarnase aja jooksul ja ilma oluliselt suuremate kuludeta.
2. Kui liikmesriigid rakendavad direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 kohaldamisel hüvitusmeetmeid seoses taastuenergiajaama projektidega, **sealhulgas rahalise hüvitist hõlmavaid meetmeid, kui see on riigisisese õigusega lubatud**, seoses selliste taastuenergiajaamade elektrivõrguga ühendamise, asjaomase elektrivõrgu enda ja energiasalvestitega, võivad liikmesriigid [...] juhul, kui on võimalik mõistlikult tõendada, et kava või projekt ei mõjuta pöördumatult ala struktuuri ja funktsioonide säilitamiseks olulisi ökoloogilisi protsesse ega kahjusta Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust enne hüvitusmeetmete kehtestamist, lubada selliste hüvitusmeetmete rakendamist samaaegselt projekti rakendamisega. Liikmesriigid lubavad neid hüvitusmeetmeid kooskõlas ettevaatuspõhimõttega aja jooksul kohandada, sõltuvalt sellest, kas märkimisväärne negatiivne mõju avaldub eeldatavasti lühikeses, keskpikas või pikas perspektiivis.

Loamenetlus eraldiseisva energiasalvesti, v.a vesinikuhooldla puhul

1. Eraldiseisva energiasalvesti, v.a vesinikuhooldla puhul hõlmab loamenetlus kõiki asjakohaseid halduslube eraldiseisva energiasalvesti ehitamiseks, ajakohastamiseks ja käitamiseks, sealhulgas võrguga liitumise luba ning vajaduse korral keskkonnamõju hindamisi ja keskkonnalube. Loamenetlus hõlmab kõiki haldusetappe alates loataotluse täielikkuse kinnitamisest kuni loamenetluse tulemusi käsitleva lõpliku otsuse teatavakstegemiseni asjaomase pädeva asutuse või asjaomaste pädevate asutuste poolt. Pädev asutus kinnitab [...] **45** päeva jooksul pärast loataotluse saamist taotluse täielikkust või kui taotleja ei ole saatnud kogu teavet, mida on vaja taotluse menetlemiseks, palub taotlejal esitada põhjendamatut viivitusteta täieliku taotluse. Loamenetluse alguseks loetakse kuupäev, mil pädev asutus kinnitab taotluse täielikkust.
2. Liikmesriigid ei nõua kuni 100 kW ülesseatud koguvõimsusega energiasalvesti (v.a vesinikuhooldla) paigaldamiseks halduslube, sealhulgas keskkonnalube, välja arvatud võrguga liitumise luba. Erandina direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõikest 1 vabastatakse sellise energiasalvesti paigaldamine kõnealuse direktiivi artikli 2 lõike 1 kohasest nõudest viia läbi spetsiaalne keskkonnamõju hindamine. Liikmesriigid piiravad käesoleva lõike kohaldamist Natura 2000 aladel ja muudel riiklike kaitsekavadega hõlmatud aladel ning kultuuri- või ajaloopärandi kaitsealadel. **Liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teatada uute salvestusprojektide paigaldamisest.**

3. Liikmesriigid tagavad, et üle 100 kW ülesseatud koguvõimsusega energiasalvesti (v.a vesinikuhooldla) lubade menetlemine, sealhulgas võrguga liitumise loa menetlemine ja vajaduse korral keskkonnamõju hindamised, ei kesta kauem kui kuus kuud.

Kui see on igati põhjendatud erakorraliste asjaoludega, sealhulgas juhul, kui kohaldatava liidu keskkonnaõiguse alusel tehtavateks hindamisteks on vaja pikendatud tähtaegu, võivad liikmesriigid seda tähtaega kuni kuue kuu võrra pikendada. Liikmesriigid teavitavad projekti arendajat selgelt erakorralistest asjaoludest, mille tõttu on pikendamine põhjendatud.

Pumphüdroenergia salvestamise puhul ei kesta loamenetlus kauem kui kolm [...] aastat.

Kui see on igati põhjendatud erakorraliste asjaoludega, sealhulgas juhul, kui kohaldatava liidu keskkonnaõiguse alusel tehtavateks hindamisteks on vaja pikendatud tähtaegu, võivad liikmesriigid seda tähtaega pikendada. Liikmesriigid teavitavad projekti arendajat selgelt erakorralistest asjaoludest, mille tõttu on pikendamine põhjendatud.

4. Käesoleva artikliga reguleeritud loamenetluse kestuse sisse ei arvestata järgmist aega, välja arvatud juhul, kui see langeb kokku loamenetluse muude haldusetappidega:
- a) aeg, mille jooksul ehitatakse või ajakohastatakse eraldiseisvaid energiasalvestite projekte;
 - b) selliste haldusetappide aeg, mida on vaja võrgu märgatavaks uuendamiseks, et tagada võrgu stabiilsus, töökindlus ja ohutus;
 - c) aeg, mis kulub kohtulikele edasikaebustele ja õiguskaitsevahendite kohaldamisele, muudele kohtumenetlustele ning alternatiivsete vaidluste lahendamise mehhanismidele, sealhulgas kaebemenetlustele, kohtuväliste edasikaebamistele ja õiguskaitsevahendite kohaldamisele.

Loamenetlus laadimisjaamade puhul

1. Laadimisjaamade puhul hõlmab loamenetlus kõiki asjakohaseid halduslube laadimisjaamade ehitamiseks, ajakohastamiseks ja käitamiseks, sealhulgas võrguga liitumise lube ning vajaduse korral keskkonnamõju hindamisi ja keskkonnalube. Loamenetlus hõlmab kõiki haldusetappe alates loataotluse täielikkuse kinnitamisest kuni loamenetluse tulemusi käsitleva lõpliku otsuse teatavakstegemiseni asjaomase pädeva asutuse või asjaomaste pädevate asutuste poolt. Pädev asutus kinnitab [...] **45** päeva jooksul pärast loataotluse saamist taotluse täielikkust või kui taotleja ei ole saatnud kogu teavet, mida on vaja taotluse menetlemiseks, palub taotlejal esitada põhjendamatut viivitusteta täieliku taotluse. Loamenetluse alguseks loetakse kuupäev, mil pädev asutus kinnitab taotluse täielikkust.
2. Liikmesriigid ei nõua kuni 100 kW ülesseatud koguvõimsusega laadimisjaamade paigaldamiseks halduslube, sealhulgas keskkonnaaspektidega seotud halduslube, välja arvatud võrguga liitumise luba. Erandina direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõikest 1 vabastatakse selliste laadimisjaamade paigaldamine kõnealuse direktiivi artikli 2 lõike 1 kohasest nõudest viia läbi spetsiaalne keskkonnamõju hindamine. Liikmesriigid piiravad käesoleva lõike kohaldamist Natura 2000 aladel ja muudel riiklike kaitsekavadega hõlmatud aladel ning kultuuri- või ajaloopärandi kaitsealadel. **Liikmesriigid võivad kehtestada kohustuse teatada uute laadimisjaamade projektide paigaldamisest.**

3. Liikmesriigid tagavad, et üle 100 kW ülesseatud koguvõimsusega laadimisjaamade lubade, sealhulgas võrguga liitumise loa menetlemine ja vajaduse korral keskkonnamõju hindamised, ei kesta kauem kui kuus kuud. **Kui see on igati põhjendatud erakorraliste asjaoludega, sealhulgas juhul, kui kohaldatava liidu keskkonnaõiguse alusel tehtavateks hindamisteks on vaja pikendatud tähtaegu, võivad liikmesriigid seda perioodi kuni kuue kuu võrra pikendada. Liikmesriigid teavitavad projekti arendajat selgelt erakorralistest asjaoludest, mille tõttu on pikendamine põhjendatud.**
4. Käesoleva artikliga reguleeritud loamenetluse kestuse sisse ei arvestata järgmist aega, välja arvatud juhul, kui see langeb kokku loamenetluse muude haldusetappidega:
- a) aeg, mille jooksul ehitatakse või ajakohastatakse eraldiseisvaid laadimisjaamade projekte;
 - b) selliste haldusetappide aeg, mida on vaja võrgu märgatavaks uuendamiseks, et tagada võrgu stabiilsus, töökindlus ja ohutus;
 - c) aeg, mis kulub kohtulikele edasikaebustele ja õiguskaitsevahendite kohaldamisele, muudele kohtumenetlustele ning alternatiivsete vaidluste lahendamise mehhanismidele, sealhulgas kaebemenetlustele, kohtuvälistele edasikaebamistele ja õiguskaitsevahendite kohaldamisele.

Loamenetlus taastuenergiajaamade hübriidimise puhul

1. Kui taastuenergiajaama hübriidimisel on nõutav artikli 16a lõikes 4 sätestatud läbivaatamine või tuleb kindlaks teha, kas projekti puhul on vajalik keskkonnamõju hindamine, või viia läbi keskkonnamõju hindamine vastavalt direktiivi 2011/92/EL artiklile 4, piirdub selline läbivaatamine, kindlakstegemine või keskkonnamõju hindamine võimaliku mõjuga, mis tuleneb projekti lisaelementidest võrreldes algse projektiga.
2. [...]
2. **Riigi põhiseadusliku korraga lubatud piirides ja ilma et see piiraks autonoomsete piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ainupädevust maakasutuse ja ruumilise planeerimise valdkonnas, tagavad liikmesriigid juhul, kui nad muudavad selle maa staatust, kus taastuenergiajaam asub, et seda energiajaama saab endiselt hübriidida.“**
- 10) Artikkel 17 asendatakse järgmisega:

Võrguga liitumise [...] menetlused

1. Liikmesriigid tagavad, et võrguga liitumise [...] menetlused ei ületa:
 - a) artikli 16d lõikes **1 ja 2** osutatud päikeseenergiaseadmete ja samas asukohas paiknevate energiasalvestite, artikli 16h lõikes 2 osutatud eraldiseisvate energiasalvestite, [...] artikli 16i lõikes 2 osutatud laadimisjaamade ning artiklites 16c ja 16j osutatud olemasolevate taastuenergiajaamade ajakohastamise või hübriidimise puhul [...] **kuus kuud, välja arvatud juhul, kui esinevad põhjendatud ohutusprobleemid või süsteemi osad ei ühildu tehniliselt või kui võimsuse suurenemise tõttu on vaja rohkem aega, et teha hindamine.**
 - b) [...]
2. Võrguettevõtja teeb artikli 16a lõikes 1, artikli 16b lõikes 1 ja käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tähtaegade jooksul ühe järgmistest toimingutest:
 - a) kui võimsus on piisav ja taotletav liitumine ei mõjuta võrgu stabiilsust, usaldusväärsust ega ohutust, kiidab taotletud liitumise heaks ja tagab liitumise;
 - b) kui võrguvõimsus ei ole piisav, teeb ettepaneku paindliku liitumislepingu sõlmimiseks vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 6a, kui see on tehniliselt võimalik.

3. **Kui see on kohaldatav ja [...]** kui projektiarendaja lükkab lõike 2 punktis b osutatud lepingu ettepaneku tagasi, teeb võrguettevõtja põhjendatud ohutusprobleemide või süsteemi osade tehnilisele ühildamatusele viidates ettepaneku alternatiivse liitumispunkti või alternatiivse esialgse liitumiskuupäeva kohta või kui see ei ole võimalik, jätab liitumistaotluse rahuldamata.
4. [...]

Direktiivi (EL) 2019/944 muutmine

Direktiivi (EL) 2019/944 muudetakse järgmiselt.

- 1) Artikkel 8 asendatakse järgmisega:

”

Artikkel 8

Loamenetlus

1. Kui elektrienergia põhi- või jaotusvõrgutaristu või sellega seotud seadmete ehitamiseks või käitamiseks või uute tootmisvõimsuste rajamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), annab liikmesriik või tema määratud pädev asutus sellise loa vastavalt lõigetele 2–14. Liikmesriik või tema määratud pädev asutus võib samadel alustel anda lube ka elektrienergia tarnijatele ja hulgimüüjatele.
2. Lubade andmise süsteemi rakendavad liikmesriigid teevad järgmist:
 - a) kehtestavad läbipaistvad menetlused ning objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid, millele peavad vastama kõik ettevõtjad, kes taotleavad luba uue tootmisvõimsuse ning põhi- või jaotusvõrgutaristu ehitamiseks ja/või käitamiseks;

- b) avalikustavad lubade andmise kriteeriumid ja menetlused;
- c) tagavad, et sellisele tootmisvõimsusele ja taristu või sellega seotud seadmetele loa andmise menetluses võetakse vajaduse korral arvesse projekti tähtsust elektrienergia ja taastuvate energiaallikate siseturu jaoks;
- d) tagavad, et loamenetlustes võetakse arvesse nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ²⁰ ning direktiivide 2000/60/EÜ,²¹ 2001/42/EÜ,²² 2009/147/EÜ²³ ja 2011/92/EL²⁴ kohase hindamise vajadust või selle puudumist;
- e) tagavad väikeste detsentraliseeritud ja/või hajutatud tootmis- ja jaotussüsteemitaristute jaoks eraldi lihtsustatud ja ühtlustatud loamenetluse, milles võetakse arvesse nende piiratud suurust ja võimalikku mõju;
- f) tagavad, et reguleerivad asutused või muud pädevad riiklikud asutused, sealhulgas planeerimisasutused, kehtestavad ja vaatavad läbi kõnealuste konkreetsete loamenetluste suunised ning võivad soovitada muudatusi;

²⁰ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ([EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik ([EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/42/EÜ teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta (EÜT L 197, 21.7.2001, lk 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj>).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta ([ELT L 20, 26.1.2010, lk 7](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta ([ELT L 26, 28.1.2012, lk 1](#), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj>).

- g) tagavad, et kõik otsused tehakse üldsusele kättesaadavaks;
- h) tagavad, et taotlejaid teavitatakse loa andmisest keeldumise põhjustest. Tagavad, et need põhjused on objektiivsed, mittediskrimineerivad, kaalukad ja nõuetekohaselt põhjendatud ning et taotlejatele on kättesaadavad edasikaebamismenetlused;
- i) tagavad, et pädevatel riiklikel asutustel on piisavad tehnilised, rahalised ja inimressursid, et teha otsus loa andmise kohta kohaldatava tähtaja jooksul.

3. Kui liikmesriigid rakendavad elektri põhi- või jaotusvõrgutaristule lubade andmise süsteemi, teevad nad ka järgmist:

- a) tagavad põhi- ja jaotusvõrgutaristule lubade andmise süsteemi kooskõla artiklite 32 ja 51 kohaselt vastu võetud jaotusvõrgu arengukava ja põhivõrgu kümneaastase arengukavaga;
- b) tagavad, et loamenetlused, sealhulgas kõik pädevate asutuste asjakohased menetlused, ei kesta kauem kui kaks aastat, välja arvatud [...] nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel [...], millal võib neid pikendada kuni **30 kuu** [...] võrra;
- c) tagavad, et põhi- või jaotusvõrgutaristule loa andmist peetakse oluliseks taastuvate energiaallikate integreerimiseks ning kliima- ja energiaeesmärkide ja kliimanetraalsuse saavutamiseks.

- c) **Liikmesriigid võivad ette näha** [...], et kui pädevad riiklikud asutused või üksused ei vasta punktis b sätestatud tähtaja jooksul, loetakse **konkreetsete vahepealsete haldusetappide tulemused** heakskiidetuks, välja arvatud [...] keskkonnaalaste otsuste puhul, **kui sellist võimalust ei ole nende õigussüsteemis ette nähtud, mis peab olema selgesõnaliselt sätestatud.** [...]

Kõik otsused tehakse üldsusele kättesaadavaks kooskõlas kohaldatava õigusega.

d) [...]

e) [...]

4. Liikmesriigid [...] **loovad** või määravad põhi- või jaotusvõrguettevõtjate jaoks ühe või mitu kontaktpunkti. Need kontaktpunktid annavad taotleja [...] [...] taotluse korral talle lõikes 1 osutatud tegevusega seotud loamenetluse kohta juhiseid ja abi [...] kogu loamenetluse **jooksul** seni, kuni pädevad asutused **menetluse lõpus loa väljastavad**. Taotlejal ei ole kogu menetluse kestel vaja võtta ühendust rohkem kui ühe kontaktpunktiga.

Kõnealusteks kontaktpunktideks võivad olla ka määruse (EL) 2022/869 artiklis 8 osutatud riiklikud pädevad asutused või direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 16 osutatud kontaktpunktid.

5. Kui liikmesriigid rakendavad elektrienergia põhi- või jaotusvõrgutaristule lubade andmise süsteemi, tagavad nad, et kui taotlusest puuduvad menetluse jaoks vajalikud uuringud, aruanded ja dokumendid, nõuavad riiklikud pädevad asutused koostöös teiste asjaomaste asutustega arendajalt vajalikke materjale kolme kuu jooksul alates taotluse esitamisest, täpsustades nende ulatuse ja üksikasjalikkuse **hiljem. Arendajat teavitades kinnitab** [...] riiklik pädev asutus, kas projekti suhtes [...] on kohaldatavad lõikes 10 [...] sätestatud eeldused. Pärast **vajalike materjalide taotlemist** [...] ei nõua pädev asutus ega ükski teine asjaomane asutus lisateavet, uuringuid, aruandeid ega hindamisi, välja arvatud juhul, kui projektis või seda ümbritsevas keskkonnas on toimunud oluline muutus, mistõttu algsed kriteeriumid, millel otsused põhinesid, ei ole enam asjakohased, **või kui muidu oleks kättesaadava teabe alusel võimatu teha positiivset otsust.** [...] Sellistel juhtudel esitab liikmesriigi pädev asutus projektiarendajale põhjendatud selgituse lisateabe nõudmise kohta.

6. Käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud tähtaja kohaldamine ei piira liidus kohaldatava keskkonna- ja energiaalase õiguse, sealhulgas direktiivi (EL) 2018/2001 kohaseid kohustusi, kohtulikku edasikaebamist, õiguskaitsevahendeid ja muid kohtumenetlusi ning alternatiivseid vaidluste lahendamise mehhanisme, sh kaebemenetlusi, kohtuvälist edasikaebamist ja õiguskaitsevahendeid, ning seda tähtaega võib pikendada selliste menetluste kestuse võrra.
7. Käesoleva artikli kohaldamine ei mõjuta määruse (EL) 2022/869 artikleid 7–10 ega direktiivi (EL) 2018/2001 artiklit 15 ja artikleid 15b–17.
8. Kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni [...] tagavad liikmesriigid, et **lõike 1 kohaste** loamenetluste raames [...] eeldatakse, et põhi- või jaotusvõrgutaristu planeerimine, ehitamine ja käitamine vastab ülekaalukale avalikule huvile ning edendab rahvatervist ja ohutust, kui üksikjuhtumite puhul kaalutakse õiguslikke huve direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 ja artikli 16 lõike 1 punkti c, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 7 ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti a kohaldamiseks. [...]

Kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni tagavad liikmesriigid, et [...] loamenetlustes eeldatakse, et põhi- või jaotusvõrgutaristu planeerimine, ehitamine ja käitamine vastab ülekaalukale avalikule huvile ning sellisel juhul peetakse neid esmatähtsaks, kui kaalutakse muid kui käesolevas lõikes osutatud õiguslikke huve. Liikmesriigid võivad kultuuripärandi kaitse kaalutlustel selle eelduse kohaldamise välistada [...] õigusnormides sätestatud kriteeriumide alusel, et tagada ühtlustatud rakendamine.

9. Kuni kliimaneutraalsuse saavutamiseni [...] tagavad liikmesriigid erandina direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõikest 1, artikli 4 lõigetest 1 ja 2 ning kõnealuse direktiivi I lisa punktist 20 ja II lisa punkti 3 alapunktist b ning erandina direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikest 3, et pädev asutus võib põhjendatud asjaoludel, sealhulgas juhul, kui kliimaneutraalsuse ja taastuenergia eesmärkide saavutamiseks on vaja kiirendada elektrisüsteemitaristu kasutuselevõttu, vabastada olemasoleva põhi- ja jaotusvõrgutaristu renoveerimise, moderniseerimise või ajakohastamise järgmistest nõuetest, tingimusel et renoveerimine, moderniseerimine või ajakohastamine [...] **ei nõua märkimisväärse** täiendava ruumi kasutuselevõttu ja see vastab algse rajatise suhtes kehtestatud kohaldatavatele keskkonnanalastele leevendusmeetmetele:
- a) keskkonnamõju hindamine vastavalt direktiivi 2011/92/EL artikli 2 lõikele 1 **ja artikli 4 lõikele 2;**
 - b) Natura 2000 aladele avalduva mõju hindamine vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikele 3;
 - c) liikide kaitsele avalduva mõju hindamine vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ artikli 12 lõikele 1 ja direktiivi 2009/147/EÜ artiklile 5;
 - d) läbivaatamine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) [xxxxx] artiklile 5.

Tulenevalt direktiivi 2011/92/EL artiklist 7 ei kohaldata neid vabastusi olemasoleva põhi- ja jaotusvõrgutaristu renoveerimise, moderniseerimise või ajakohastamise ning uue jaotusvõrgutaristu või sellega seotud seadmete ehitamise suhtes, millel tõenäoliselt on oluline keskkonnamõju teises liikmesriigis.

Liikmesriigid piiravad käesoleva lõike kohaldamist Natura 2000 aladel ja muudel riiklike kaitsekavadega hõlmatud aladel ning kultuuri- või ajaloopärandi kaitsealadel.

10. Põhjendatud asjaoludel võivad liikmesriigid kohaldada lõikes 9 osutatud vabastusi ka uue jaotusvõrgutaristu või sellega seotud seadmete ehitamise suhtes, tingimusel et asjaomane projekt on direktiivi 2011/92/EL artikli 4 lõike 2 kohaselt läbi vaadatud ning riiklik pädev asutus on kindlaks teinud, et tõenäoliselt ei ole projektil olulist keskkonnamõju, võttes eelkõige arvesse selle piirkonna eripära, kus projekt ellu viiakse, näiteks kui tegemist on linna või tiheasustusalaga.

Tulenevalt direktiivi 2011/92/EL artiklist 7 ei kohaldata neid vabastusi sellise uue jaotusvõrgutaristu või sellega seotud seadmete ehitamise suhtes, millel tõenäoliselt on oluline keskkonnamõju teises liikmesriigis.

Kui esimeses lõigus osutatud läbivaatamise käigus tehakse kindlaks tõenäoliselt oluline keskkonnamõju, teavitab pädev asutus projektiarendajat 45 päeva jooksul alates taotluse esitamisest, et lõike 9 punktides a, b ja c osutatud hindamine on nõutav.

Liikmesriigid piiravad käesoleva lõike kohaldamist Natura 2000 aladel ja muudel riiklike kaitsekavadega hõlmatud aladel ning kultuuri- või ajaloopärandi kaitsealadel.

11. Eeldatakse, et põhi- ja jaotusvõrgutaristu planeerimine, ehitamine ja käitamine aitab kaasa lämmastikuheite pikaajalisele vähendamisele, ning nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 järgimiseks tehtava hindamise käigus ei ole vaja lämmastikuheidet hinnata.
12. Olemasoleva põhi- või jaotusvõrgutaristu laiendamise, uuendamise, moderniseerimise või ajakohastamise projekti puhul piirdub direktiivi 2011/92/EL kohane keskkonnamõju hindamine ja asjakohasel juhul direktiivi 92/43/EMÜ kohane asjakohane hindamine sellise võimaliku mõju hindamisega, mis tuleneb muudatustest või laiendustest võrreldes algse põhi- või jaotusvõrgutaristuga.
- 12a. Liikmesriigid võivad vabastada elektrienergia uue põhi- või jaotusvõrgutaristu direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 1 kohaldamisest tulenevate kohustuste täitmisest, välja arvatud joogivee või mineraalvee tootmiseks kasutatava vee kaitsmiseks vajalikus ulatuses ja seoses järgmisega:**
- a) erikaitsealadel asuvad veekogud vastavalt direktiivi 2000/60/EÜ artikli 7 lõikele 3,**
 - b) olmevee võtmise aladel asuvad veekogud vastavalt direktiivi (EL) 2020/2184 artiklile 8,**
 - c) mineraalvee ammutamiseks mõeldud veekogud vastavalt direktiivile 2009/54/EÜ.**

- 12b. Direktiivi (EL) 2025/2360 artiklit 12 võib käsitada nii, et sellega ei kehtestata põhi-ega jaotusvõrgutaristule mingeid kohustusi.
- 12c. Direktiivi 2008/56/EÜ artikleid 1 ja 5 käsitatakse nii, et nendega ei nähta [...] põhi- või jaotusvõrgutaristu või avamere tuuleparkide loamenetluste suhtes ette projektipõhiseid hindamisi; käesolev säte ei piira liikmesriikide õigust kehtestada või säilitada rangemaid nõudeid.
13. [...] Liikmesriigid [...] **võivad luua** digiportaali või ühendatud portaale, [...] et hallata lõike 1 kohaseid taotlusi, seonduvaid protsesse, [...] käimasolevaid otsustusprotsesse **või väljastatud otsuseid hõlpsasti juurdepääsetavas vormingus.**

[...] Sellise portaali või selliste portaalide kaudu võidakse anda juurdepääs asjakohastele keskkonna- ja geoloogiaandmetele ning otsustele, mis on kättesaadavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [xxxxx] artikli 10 lõikes 3 osutatud [...] **ühtses digitaalsel geograafilisel teabesüsteemil põhinevas** portaalis.“

- 2) Lisatakse artikkel 8a:

„Artikkel 8a

Alternatiivsete või rahuldavate lahenduste puudumine ja hüvitusmeetmete rakendamine [...]

14. Kui direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 ja artikli 16 lõike 1, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõike 7 punkti d ja direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 kohaldamiseks hinnatakse põhi- või jaotusvõrgutaristu ja sellega seotud seadmete projektide rahuldavate alternatiivlahenduste olemasolu, loetakse rahuldavate alternatiivlahenduste puudumise tingimus täidetuks, kui puuduvad sellised lahendused, mis võimaldaksid saavutada kõnealuse projekti sama eesmärgi, st arendada sama tehnoloogia abil sama võimsust sama või sarnase aja jooksul ja ilma oluliselt suuremate kuludeta.
15. Kui liikmesriigid rakendavad direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 kohaldamisel hüvitusmeetmeid, **sealhulgas rahalist hüvitist hõlmavaid meetmeid, kui see on riigisisese õigusega lubatud**, seoses põhi- või jaotusvõrgutaristu projektidega ja sellega seotud seadmetega, võivad liikmesriigid [...] juhul, kui on võimalik mõistlikult tõendada, et kava või projekt ei mõjuta pöördumatult ala struktuuri ja funktsioonide säilitamiseks olulisi ökoloogilisi protsesse ega kahjusta Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust enne hüvitusmeetmete kehtestamist, lubada selliste hüvitusmeetmete rakendamist samaaegselt projekti rakendamisega. Liikmesriigid võivad lubada neid hüvitusmeetmeid kooskõlas ettevaatuspõhimõttega aja jooksul kohandada, sõltuvalt sellest, kas märkimisväärne negatiivne mõju avaldub eeldatavasti lühikeses, keskpikas või pikas perspektiivis.“

3) Artiklisse 38 lisatakse järgmine lõige:

„5. Olenemata lõikest 2 võivad liikmesriigid või, kui nii on sätestatud, reguleeriv asutus otsustada, et väikese suletud jaotusvõrgu ettevõtja, kes jaotab rohkem kui 90 % elektrienergiast võrgu omanikule või ettevõtjale ja sidusettevõtjatele ning kes lisaks jaotab elektrienergiat vähem kui 20 tarbijale, või elamuvõrgu ettevõtja, kes jaotab elektrienergiat vähem kui 100 kodumajapidamisele, ei käsitata käesoleva direktiivi kohaselt jaotusvõrguettevõtjana. Liikmesriigid tagavad, et säilitatakse artikli 4 kohased tarbijate õigused ja seotud, artikli 6 kohased võrgutaristule juurdepääsu puudutavad õigused nagu läbipaistvus, proportsionaalsus ja mittediskrimineerimine, III peatüki, sealhulgas artikli 21 kohased tarbijate õigused ulatuses, mis puudutab kodumajapidamiste varustamist, ning määruse (EL) 2019/943 artikli 31 lõigetest 1 ja 2, artikli 33 lõikest 1, artiklist 37 ja artiklist 5 tulenevad kohustused. Vabastused ei tohi kaasa tuua võrgukulude ebaproportsionaalset nihkumist vabastusega hõlmamata võrkude tarbijatele, negatiivset mõju võrgu turvalisusele või paindlikkuse arendamisele. Käesolevast lõikest tuleneva vabastuse alusel toimuvast tegevusest teatatakse reguleerivatele asutustele, kes jälgivad ja vajaduse korral jõustavad käesolevast lõikest tulenevaid õigusi ja kohustusi.“

Artiklisse 2 lisatakse järgmine mõiste:

29a) „elamuvõrk“ – süsteem, mis jaotab kohapeal toodetud elektrit ühele või mitmele hoonele piiratud alal, mida kasutatakse peamiselt elurajoonina.

3) Lisatakse artikkel 40a:

„Artikkel 40a

Võrkude arendamine ja õigus teha investeerimisotsuseid

1. Pärast konsulteerimist kõigi asjaomaste sidusrühmadega esitavad kõik põhivõrguettevõtjad vähemalt iga kahe aasta järel reguleerivale asutusele **või muule asutusele, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, võrgu kümneaastase arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel, vastavalt lõike 2 punktile c. Võrgu arengukava sisaldab tõhusaid meetmeid võrgu piisava võimsuse ja tarnekindluse tagamiseks. Põhivõrguettevõtja avaldab võrgu kümneaastase arengukava oma veebisaidil.

Liikmesriigid püüavad tagada vastavate maagaasi-, vesiniku- ja elektrivõrgu kümneaastaste arengukavade kooskõlastatud kavandamisetapid.

2. Peamised nõuded kümneaastasele võrgu arengukavale on järgmised:
- a) kavaga antakse turuosalistele teada peamisest põhivõrgutaristust, mis tuleb järgmise kümne ja viieteistkümne aasta jooksul ehitada või mida tuleb ajakohastada, võttes arvesse ennetavate investeeringute potentsiaali võrgu tulevaste vajaduste rahuldamiseks;
 - b) kavas käsitletakse [...] mittefossiilseid paindlikkusressursse vastavalt määrusele (EL) 2019/943, juhtmeta lahendusi vastavalt määrusele (EL) [üleeuroopalisi energiavõrke (TEN-E) käsitlev määrus, mille kohta on ettepanek tehtud dokumendis COM(2025)xxxx] ja muid võrgu laiendamise alternatiive;
 - c) kava põhineb ühisel stsenaariumil, mis töötatakse välja iga kahe aasta järel vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1788²⁵ artiklile 55 ning mis on kooskõlas määruse (EL) [üleeuroopalisi energiavõrke (TEN-E) käsitlev määrus, mille kohta on ettepanek tehtud dokumendis COM(2025)xxxx] artikli 11 kohaselt välja töötatud keskse stsenaariumiga [...]. Teadlikumate investeerimisotsuste tegemiseks võib kaaluda ka määruse (EL) [üleeuroopalisi energiavõrke (TEN-E) käsitlev määrus, ettepanek dokumendis COM(2025)xxxx] artikli 11 kohaselt välja töötatud tundlikkusanalüüsi ja täiendavaid stsenaariume või tundlikke elemente [...].
 - d) kava on kooskõlas lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ning selle ajakohastatud versioonidega, võtab arvesse määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimakavade hetkeseisu, on kooskõlas direktiivis (EL) 2018/2001 seatud eesmärkidega, järgib energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte kohaldamist vastavalt direktiivi (EL) 2023/1791 artiklile 27 ning toetab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1119²⁶ artikli 2 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärki;

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1788, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, maagaasi ja vesiniku siseturgude ühiseid norme ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2023/1791 ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/73/EÜ ([ELT L, 2024/1788, 15.7.2024](http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimanetraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj>).

- e) kavas esitatakse teave kõigi investeeringute kohta, mille kohta on otsus juba tehtud, ja uute investeeringute kohta, mis tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul;
 - f) kavas esitatakse kõikide investeerimisprojektide ajakava.
3. Uute taristuprojektide puhul lisatakse selgitus selle kohta, kuidas võeti arvesse traadita lahendusi, mittefossiilseid paindlikkusressursse või muid võrgu laiendamise alternatiive.
4. Võrgu kümneaastase arengukava väljatöötamisel võtab põhivõrguettevõtja täielikult arvesse, kas võrgu laiendamise asemel saaks kasutada tarbimiskaja, energiasalvestusüksusi või muid ressursse, eeldatavat tarbimist, kauplemist teiste riikidega ning liidu ja piirkondade võrkude investeerimiskavu.
5. Reguleeriv asutus **või muu asutus, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, tagab, et kümneaastase võrgu arengukava üle peetakse **avatud ja läbipaistvaid konsultatsioone** kõikide olemasolevate või võimalike võrgukasutajatega [...]. Isikutelt või ettevõtjatelt, kes väidavad end olevat võimalikud võrgukasutajad, võib nõuda selle väite tõendamist. Reguleeriv asutus **või muu asutus, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, avaldab konsultatsioonide tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

6. Reguleeriv asutus **või muu asutus, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, kiidab võrgu kümneaastase arengukava heaks või nõuab selle muutmist ning analüüsib, kas kava hõlmab kõiki konsultatsioonide käigus kindlaks tehtud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas võrgu kümneaastase mittesiduva liidu arengukavaga (edaspidi „liidu võrgu arengukava“), millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punktis b. Kui tekib kahtlus, et kava ei ole liidu võrgu arengukavaga kooskõlas, konsulteerib reguleeriv asutus ACERiga. Reguleeriv asutus **või muu asutus, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, võib nõuda põhivõrguettevõtjalt, et ta oma kümneaastast võrgu arengukava muudaks.

Pädevad riigiasutused analüüsivad, kas kümneaastane võrgu arengukava on kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud riikliku energia- ja kliimakavaga.

7. Reguleeriv asutus **või muu asutus, kui liikmesriik on selleks määranud muu pädeva asutuse**, jälgib ja hindab kümneaastase võrgu arengukava rakendamist.

8. Kui sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu põhivõrguettevõtja jätab tegemata kümneaastases võrgu arengukavas ette nähtud investeeringu, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, ilma et selleks oleks olnud väljaspool tema kontrolli olevaid mõjuvaid põhjuseid, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et kõnealuse investeeringu tegemine tagada, kui see investeering on võrgu viimase kümneaastase arengukava kohaselt endiselt vajalik:
- a) nõuab põhivõrguettevõtjalt kõnealuse investeeringu tegemist,
 - b) korraldab kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse või
 - c) kohustab põhivõrguettevõtjat nõustuma kapitali suurendamisega, et vajalikke investeeringuid rahastada, ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.
9. Kui reguleeriv asutus on kasutanud lõike 8 punkti b kohast volitust, võib ta kohustada põhivõrguettevõtjat nõustuma ühe või mitme järgneva tingimusega:
- a) rahastaja on kolmas isik;
 - b) ehitaja on kolmas isik;
 - c) asjaomane uus vara luuakse ise;
 - d) asjaomast uut vara kasutatakse ise.

Põhivõrguettevõtja annab investoritele investeeringu tegemiseks kogu vajaliku teabe, ühendab uue vara põhivõrku ja teeb oma parima, et hõlbustada investeerimisprojekti elluviimist.

Asjakohase rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus.

10. Kui reguleeriv asutus on kasutanud lõike 8 kohaseid volitusi, katab asjaomane tasude korraldus kõnealuse investeeringu kulud.“

4) Artikkel 51 jäetakse välja.

5) [...]

[...]

Artikkel 3

Direktiivi (EL) 2024/1788 muutmine

Direktiivi (EL) 2024/1788 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 8 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kui maagaasirajatiste, vesinikutootmisrajatiste ja vesinikusüsteemitaristu ehitamiseks ja käitamiseks on vajalik luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), annavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused vastavalt lõigetele 2–11 ja lõikele 16 loa selliste rajatiste, taristu, torustike ja nende juurde kuuluvate seadmete ehitamiseks või käitamiseks oma territooriumil. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad samadel alustel anda loa maagaasi ja vesiniku tarnimiseks ja hulgimüüjatele.“;

b) lisatakse lõiked 5a–5d:

- „5a. Liikmesriigid tagavad, et kui taotlusest puuduvad menetluse jaoks vajalikud uuringud, aruanded ja dokumendid, nõuavad nende pädevad asutused koostöös teiste asjaomaste asutustega arendajalt vajalikke materjale kolme kuu jooksul alates taotluse esitamisest, täpsustades nende ulatuse ja üksikasjalikkuse taseme.

Pärast **vajalike materjalide taotlemist** [...] ei nõua pädev asutus ega ükski teine asjaomane asutus lisateavet, uuringuid, aruandeid ega hindamisi, välja arvatud juhul, kui projektis või seda ümbritsevas keskkonnas on toimunud oluline muutus, mistõttu algsed kriteeriumid, millel otsused põhinesid, ei ole enam asjakohased, **või kui muidu oleks kättesaadava teabe alusel võimatu teha positiivset otsust või kui ohutusega seotud probleemide tõttu on vaja täiendavat teavet**. Sellistel juhtudel esitab liikmesriigi pädev asutus projektiarendajale põhjendatud selgituse lisateabe nõudmise kohta.

- 5b. Liikmesriigid tagavad, et nende pädevatel asutustel on piisavad tehnilised, rahalised ja inimressursid, et teha loa andmise kohta otsus lõikes 5 sätestatud tähtaja jooksul.

5c. Lõikes 1 osutatud vesinikootmisrajatise ja vesinikusüsteemitaristut käsitlevas loamenetluses **võivad** liikmesriigid **ette näha**, et kui nende asjaomased pädevad asutused lõikes 5 osutatud tähtaja jooksul ei vasta, loetakse **konkreetsete vahepealsete haldusetappide tulemused** heakskiidetuks, välja arvatud keskkonnaalaste otsuste puhul, kui sellist võimalust ei ole nende õigussüsteemis ette nähtud, mis peab olema selgesõnaliselt sätestatud. [...]

5d. **Kõik otsused tehakse üldsusele kättesaadavaks kooskõlas kohaldatava õigusega.**“; [...]

ba) lõikesse 6 lisatakse järgmine lõik:

„6a. Eeldatakse, et vesiniku põhi- ja jaotusvõrgutaristu planeerimine, ehitamine ja käitamine aitab kaasa lämmastikuheite pikaajalisele vähendamisele, ning nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 järgimiseks teha võidava hindamise käigus ei ole vaja lämmastikuheidet hinnata.[...]“;

c) lõikesse 8 lisatakse järgmine lõik:

„Kõnealusteks kontaktpunktideks võivad olla ka määruse (EL) 2022/869 artiklis 8 osutatud riiklikud pädevad asutused või direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 16 osutatud kontaktpunktid.“;

d) lisatakse lõige 16:

„16. [...] Liikmesriigid [...] **võivad luua** digiportaali või ühendatud portaalid, [...] et hallata lõike 1 kohaseid taotlusi, seonduvaid protsesse, [...] käimasolevaid otsustusprotsesse **või väljastatud otsust hõlpsasti juurdepääsetavas vormingus**. [...] Selliste portaalide kaudu **võidakse anda** juurdepääs asjakohastele keskkonna- ja geoloogilistele andmetele ning otsustele, mis on kättesaadavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse [xxxxx] artikli 10 lõikes 3 osutatud [...] **ühtses digitaalsel geograafilisel teabesüsteemil põhinevas** portaalis.“

Artikkel 4

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt kaks aastat pärast vastuvõtmist. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need sätted vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste riigisiseste õigusnormide teksti.

Artikkel 5

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 6

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja